

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 16 februari 1928 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

Utskottet får härigenom avgiva utlåtande i anledning av följande av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar.

1:o **Instrument m. m. vid centralanstaltens för försöksväsendet på jordbruksområdet avdelning för lantbrukskemi.** Under punkt 7 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att av det utav 1926 års riksdag till anskaffande av instrument m. m. för laboratoriet vid centralanstaltens för försöksväsendet på jordbruksområdet avdelning för lantbrukskemi beviljade anslaget av 30,000 kronor anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

*Instrument
m. m. vid
centralan-
staltens för
försöksväsen-
det på jord-
bruksområdet
avdelning för
lantbruks-
kemi.*

[7*.]

Departementschefen har erinrat, att av det utav 1926 års riksdag beviljade anslaget för ändamålet, 30,000 kronor, ett belopp av 20,000 kronor, såsom extra reservationsanslag, anvisats för budgetåret 1926—1927, under det att återstående, 10,000 kronor, enligt den uppgjorda kostnadsplanen icke behövde tagas i anspråk, förrän avdelningen inflyttat i nya lokaler. I skrivelse den 3 september 1927 hade centralanstaltens styrelse anmält, att ifrågavarande lokaler skulle tagas i bruk under hösten 1927 och att det redan anvisade beloppet vore i det närmaste förbrukat.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må av det utav 1926 års riksdag till anskaffande av instrument m. m. för laboratoriet vid centralanstaltens för försöksväsendet på jordbruksområdet avdelning för lantbrukskemi beviljade anslaget av 30,000 kronor anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

Utskottet.

* Hänförs sig till punkt i statsrådsprotokollet.

*Diverse behov
vid lantbruks-
institutet vid
Ultuna.
[12.]*

2:o) **Diverse behov vid lantbruksinstitutet vid Ultuna.** Under punkt 12 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till diverse behov vid lantbruksinstitutet vid Ultuna anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra anslag av 21,500 kronor.

I det ordinarie anslaget till lantbruksinstitutet vid Ultuna ingår enligt den år 1917 fastställda staten en anslagspost till institutets övriga utgifter, avseende andra kostnader för institutet än avlöningar. Sagda post är jämlikt beslut vid 1919 års riksdag upptagen till 34,600 kronor. Från denna anslagspost gäldas utgifter för bränsle och lyse, byggnadsunderhåll, renhållning, kost åt frielever, förbrukningsartiklar, dagsverken och körslor, foder åt hästar, bibliotek, exkursioner m. m.

Då de till dessa utgifter avsedda medel visat sig otillräckliga, har riksdagen till täckande av uppkommen brist å förenämnda anslagspost och bestridande av ökade kostnader för därmed avsedda olika ändamål under senare år anvisat förstärkningsanslag. Till diverse behov vid institutet anvisades sålunda för budgetåret 1927—1928 ett extra anslag av 26,000 kronor. Av detta anslag voro 6,500 kronor avsedda till förändrings- och reparationsarbeten vid elevbyggnaden, huvudsakligen bestående i bortschaktning av jord omkring byggnaden, omändring av ljusbrunnarna till anatomisalen i källarvåningen samt anordnande av yttre avloppsledningar.

I skrivelse till Kungl. Maj:t har institutsstyrelsen anmält, att taket å elevbyggnaden på grund av otäthet befunnits i så bristfälligt skick, att dess omläggning ej kunnat uppskjutas. Kostnaden därför beräknades uppgå till 10,587 kronor 50 öre. Härav hade 2,000 kronor bestritts från den under det ordinarie anslaget för budgetåret 1927—1928 ingående posten till byggnadsunderhåll. För ändamålet hade vidare tagits i anspråk det belopp av 6,500 kronor, som för nämnda budgetår beviljats till särskild reparation av elevbyggnaden. Institutsstyrelsen anhölle därför om anslag för budgetåret 1928—1929 med 8,500 kronor, varav 2,000 kronor för avslutande av omläggningen av elevbyggnadens tak och 6,500 kronor för nyssnämnda redan för budgetåret 1927—1928 beräknade arbeten vid elevbyggnaden.

På grund av att enligt numera föreliggande, av särskilda sakkunniga utarbetat förslag till ordnande av den högre lantbruksundervisningen Ultuna lantbruksinstitut vore avsett att ombildas till lantbrukshögskola, under det att lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp skulle bibehållas såsom läroanstalt för den mera praktiskt inriktade högre lantbruksutbildningen, och då de avsedda byggnadsarbetena, för den händelse de fortfarande skulle anses erforderliga vid en omläggning av undervisningen vid Ultuna på sätt sålunda ifrågasatts, givetvis borde utföras i samband med andra vid omläggningen eventuellt erforderliga byggnadsarbeten, har departementschefen icke ansett sig böra föreslå äskande av medel för ändamålet. Där emot har departementschefen tillstyrkt uppförande av det föreslagna beloppet av 2,000 kronor för fullbordande av reparation av taket å elevbyggnaden, varmed ej utan allvarlig skada för byggnaden kunde anstå. Då någon för-

ändring beträffande övriga uti ifrågavarande anslag ingående poster ej ansetts böra ifrågakomma, har anslaget till diverse behov vid Ultuna lantbruksinstitut upptagits till (26,000—6,500+2,000=) 21,500 kronor.

Den på sätt ovan nämnts vidtagna dispositionen av det av 1927 års riksdag anvisade beloppet av 6,500 kronor för vissa reparationsarbeten vid elevbyggnaden föranleder icke någon utskottets erinran liksom ej heller vad Kungl. Maj:t i förevarande punkt nu föreslagit. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till diverse behov vid lantbruksinstitutet vid Ultuna anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra anslag av 21,500 kronor.

3:o) **Diverse behov vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp.** Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 13 föreslagit hemställer utskottet,

Diverse behov vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp.

[13.]

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår till diverse behov vid lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra anslag av 8,500 kronor.

4:o) **Utbildningskurser för kontrollassistenter.** Under punkt 20 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anordnande av utbildningskurser för kontrollassistenter anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 8,000 kronor.

Utbildningskurser för kontrollassistenter.

[20.]

Till utbildningskurser för kontrollassistenter har riksdagen anvisat medel alltsedan 1911. Medelsbehovet för ett vart av de senaste två budgetåren har beräknats till 14,000 kronor, till vilket belopp anslag anvisats i form av extra reservationsanslag. Reservationen å anslaget till den 1 juli 1928 har beräknats till omkring 6,000 kronor.

Framställningen tillstyrkes av utskottet, som alltså hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till anordnande av utbildningskurser för kontrollassistenter anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag å 8,000 kronor.

5:o) **Utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare.** Under punkt 21 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anordnande av utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 32,000 kronor.

Utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare.

[21.]

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion nr 172 av fröken

Motion.

Hesselgren m. fl., vari hemställt, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring av reglementet för utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare, att dessa kurser bliva på enahanda villkor öppna för kvinnor.

Beträffande de skäl som anförts till stöd härför hänvisas till motionen.

Riksdagen har under flera år anvisat anslag till anordnande av utbildningskurser för ladugårdsförmän samt från och med 1918 jämväl till dylika kurser för svinskötare. För vart och ett av budgetåren 1926—1927 och 1927—1928 har för ändamålet anvisats ett extra reservationsanslag av 32,000 kronor.

För kurserna, som omfatta dels praktiska kurser och dels teoretiska kurser om en månad, gäller reglementet den 28 september 1917 (nr 636) med däri genom kungörelsen nr 495/1919 gjord ändring. Utbildningskurserna avse att för varje i kurserna deltagande elev upptaga en tid av sammanlagt ett år. För att kunna antagas till elev fordras bland annat att äga stark kroppsbyggnad och att hava minst ett år allvarligt deltagit i ladugårdsarbeten eller skötsel av svin.

För närvarande utgår den gottgörelse av statsmedel, som jämlikt § 2 av nämnda reglemente skall gäldas till innehavare av egendom för anordnande av praktisk utbildningskurs, med 300 kronor för ladugårdselev och 350 kronor för svinskötarelev, för hel kurs räknat. Den gottgörelse, som jämlikt § 13 i samma reglemente skall gäldas till läroanstalt för anordnande av teoretisk utbildningskurs, utgör för kurs om en månad 80 kronor för varje elev för bostad och kost samt 600 kronor för övriga utgifter för kursens hållande.

Därjämte hava alltsedan 1918 medel anvisats till anordnande av utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna.

För ifrågavarande kurser gäller reglementet den 28 augusti 1917 (nr 590) med däri genom kungörelserna nr 374/1921 och 218/1924 gjorda ändringar. Till utbildningskurs utgår understöd av statsmedel med dels ett grundanslag å 300 kronor för varje kurs, dels ock därutöver 40 kronor för varje elev. Undervisningen vid utbildningskursen skall för varje elev upptaga minst två och en halv månader och omfatta dels praktisk och dels teoretisk undervisning.

Motionärerna framhålla, att bristen överhuvudtaget på skolade ladugårdsförmän och ladugårdsskötare under senaste åren gjort sig starkt kännbar, och finna de detta förhållande åtminstone i viss mån sammanhänga med att intresset för ladugårdsyrket bland de manliga lantarbetarna på sina håll visat sig mycket ringa. Under hänvisning till att i Finland kvinnor i stor utsträckning innehava befattningar av här ifrågavarande slag och då jämväl för vårt lands vidkommande möjlighet borde beredas även för kvinnor att genomgå utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare, ifrågasätta motionärerna ändring i sådant avseende i gällande bestämmelser på området. I motionen har jämväl erinrats om de ovanberörda kortare utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna.

Mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning har utskottet intet att erinra.

Det i motionen väckta förslaget syftar till att tillgodose ett enligt motionärernas mening förefintligt behov av större tillgång till ladugårdsförmän och svinskötare genom att jämväl för kvinnor öppna möjlighet att genomgå ovanberörda kurser för utbildande av för det större jordbruket avsedda ladugårdsförmän och svinskötare. Med hänsyn till det med genomgången av dessa längre kurser förenade ansträngande kroppsarbetet, varå författningen i ämnet även tagit sikte, och då något egentligt behov i förevarande avseende knappast synes utskottet föreligga, kan utskottet icke undgå hysa tveksamhet med avseende å det praktiska resultatet av en sådan åtgärd. Däremot torde enligt utskottets mening kunna ifrågasättas, huruvida icke med tanke särskilt på det mindre jordbruket ett mera påtagligt behov å ifrågavarande område skulle kunna fyllas genom anordnande av kvinnliga ladugårdsskötare, motsvarande de kurser, vartill riksdagen på sätt ovan nämnts alltsedan 1918 anvisat anslag och vilka enligt lantbruksstyrelsens i statsrådsprotokollet återgivna uttalande visat sig vara av stor betydelse för kreatursskötseln i Norrland. Emellertid föreligger icke något förslag i sådant avseende, och utskottet är givetvis icke berett att utan vidare fatta bestämd ståndpunkt vare sig till denna tanke eller till det i motionen framförda förslaget. Utskottet utgår dock ifrån att Kungl. Maj:t skall ägna denna fråga sin uppmärksamhet samt vidtaga de åtgärder, vartill omständigheterna kunna befinnas böra föranleda.

Under uttalande härav hemställer utskottet,

1) att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning till anordnande av utbildningskurser för ladugårdsförmän och svinskötare anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 32,000 kronor,

2) att den i ämnet väckta motionen I:172 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

6:o) **Utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna.** Under punkt 22 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anordnande av utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 2,800 kronor.

Till anordnande av utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna har riksdagen alltsedan 1918 anvisat medel. För vartdera av de två senaste budgetåren har anslaget, vilket har karaktären av extra reservationsanslag, upptagits till 6,000 kronor.

En reservation av i runt tal 3,200 kronor har beräknats förefinnas å anslaget den 1 juli 1928.

Utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna.
[22.]

Utskottet.

Utskottet tillstyrker framställningen och hemställer alltså,

att riksdagen må till anordnande av utbildningskurser för kvinnliga ladugårdsskötare i Norrland och Dalarna anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 2,800 kronor.

Utbildningskurser i beteskultur och ängsskötsel.
[23.]

7:o) **Utbildningskurser i beteskultur och ängsskötsel.** Under punkt 23 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anordnande av utbildningskurser i beteskultur och ängsskötsel anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 2,200 kronor.

Till anordnande av utbildningskurser i beteskultur och ängsskötsel har riksdagen anvisat medel alltsedan 1919. Anslaget, vilket har karaktären av extra reservationsanslag, har för vart och ett av de tre senaste budgetåren utgått med 3,500 kronor.

Vid ingången av budgetåret 1928—1929 beräknas en reservation å anslaget av 1,300 kronor förefinnas.

Utskottet.

Mot framställningen har utskottet intet att erinra, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må till anordnande av utbildningskurser i beteskultur och ängsskötsel anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 2,200 kronor.

Avlöningar vid hingstdepåer och stuteri.
[29.]

8:o) **Avlöningar vid hingstdepåer och stuteri.** I förslaget till riksstat för budgetåret 1928—1929 har Kungl. Maj:t uppfört ordinarie förslagsanslaget till avlöningar vid hingstdepåer och stuteri med oförändrat belopp 44,800 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 53—55.)

Av utredningen under denna punkt inhämtas, att stuteriöverstyrelsen i framställning till Kungl. Maj:t — under framhållande av att chefens för Flyinge hingstdepå och stuteri representation i och med depåns och stuteriets allt mer ökade anseende såsom en mönsteranstalt och därav föranledda ännu talrikare besök av in- och utländska hästuppfödare m. fl. mer och mer toges i anspråk — hemställt, att frågan om representationspenningar åt depåchefen måtte bli föremål för Kungl. Maj:ts övervägande och eventuellt ställas under riksdagens prövning. Några andra möjligheter finnes icke på platsen till erhållande av kost och logis än genom att begagna sig av chefens erbjudna gästfrihet. Annorlunda vore förhållandet exempelvis vid Strömsholm, där möjligheter finnes för besökande att i omedelbar närhet av depån erhålla både kost och logis. I avgivet utlåtande har statskontoret erinrat, att till representationskostnader åt direktören vid statens uppfostringsanstalt å Bona anvisats ett belopp av högst 500 kronor för år samt att vardera av direktörerna vid statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister och statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö åtnjöte representationsbidrag med högst 400 kronor för år.

Departementschefen har ansett, att föreliggande omständigheter motiverade, att depåchefen i viss utsträckning bereddes ersättning för representationskostnader, och departementschefen har fördenskull tillstyrkt ett belopp av 750 kronor, vilket såsom en utgiftspost upptagits i omkostnadsstaten för Flyinge hingstdepå och stuteri.

De i ärendet omförmälda talrika besöken vid ifrågavarande institution äro otvivelaktigt till stor del att tillskriva den anstalts verksamhet åtföljande affärsrörelsen med utlandet. Närmast med hänsyn härtill synes utskottet skäligt, att institutionens chef, såsom Kungl. Maj:ts förslag innebär, beredes något vederlag för de extra kostnader, som besöken i fråga kunna förorsaka honom. Mot det föreslagna beloppet har utskottet intet att erinra. På sätt departementschefen anfört bör detta belopp såsom en utgiftspost upptagas i omkostnadsstaten för Flyinge hingstdepå och stuteri. Härtill återkommer utskottet under nästföljande punkt.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att ordinarie förslagsanslaget till avlöningar vid hingstdepåer och stuteri må i riksstaten för budgetåret 1928—1929 uppföras med oförändrat belopp, 44,800 kronor.

9:o) **Hingstdepåernas och stuteriets verksamhet.** Under punkt 30 har Kungl. Maj:ts förslagit riksdagen att höja ordinarie reservationsanslaget till hingstdepåernas och stuteriets verksamhet, nu 250,000 kronor, med 27,300 kronor till 277,300 kronor.

Hingstdepåernas och stuteriets verksamhet.
[30.]

(Statsrådsprotokollet sid. 55—65.)

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren väckt, till utskottet hänvisad motion, nr 196, av herr *Jensen*, vari hemställts, att riksdagen måtte höja det under nionde huvudtiteln upptagna anslaget till avlöning åt personalen vid Flyinge hingstdepå och stuteri och Strömsholms hingstdepå med i motionen angivna belopp samt att riksdagen måtte uttala, att en höjning av ifrågavarande personals löner borde komma till stånd från och med den 1 juli 1928.

Motion.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionen.

Anslagsbehovet för uppehållande av hingstdepåernas och stuteriets verksamhet under budgetåret 1927—1928 beräknades i nionde huvudtiteln till 1927 års riksdag (sid. 88 f.) till 265,700 kronor, varav 151,550 kronor för Flyinge hingstdepå och stuteri, 76,150 kronor för Strömsholms hingstdepå, 8,000 kronor för rese- och traktamentsersättningar till vissa befattningshavare vid stuteriväsendet samt 30,000 kronor för hingst- och fölinköp. Med hänsyn till en beräknad reservation å 15,700 kronor uppfördes anslaget för nämnda budgetår med ett belopp av 250,000 kronor. Av anslaget i fråga bestridas, förutom nyssnämnda rese- och traktamentsersättning samt medel för hästinköp, dels avlöning till betjäningen vid depåerna och stuteriet, dels ock övriga omkostnader för verksamheten, i den mån de ej täckas av in-

flytande inkomster. Den 30 april 1927 har Kungl. Maj:t fastställt avlönings- och beklädnadsstater för betjäningen.

Det för budgetåret 1928—1929 erforderliga tillskottet av statsmedel beräknas till för Flyinge hingstdepå och stuteri 163,395 kronor och för Strömsholms hingstdepå 75,912 kronor.

Utöver de ovan angivna beloppen å tillskott av statsmedel för hingstdepåerna och stuteriet, i avrundat tal tillhoppa 239,300 kronor, har för budgetåret 1928—1929 liksom för budgetåret 1927—1928 beräknats dels 8,000 kronor för rese- och traktamentspenningar och dels 30,000 kronor till hingst- och fölinköp, vadan sammanlagda medelsbehovet uppgår till $(239,300 + 8,000 + 30,000 =) 277,300$ kronor. Då någon reservation icke kunde påräknas den 1 juli 1928, har anslaget ansetts böra för budgetåret 1928—1929 i riksstaten uppföras med sistnämnda belopp, innebärande en ökning i det nuvarande anslaget med 27,300 kronor, varvid emellertid är att märka, att av sagda ökning 5,000 kronor motsvara den inkomstsänkning, som, på sätt här nedan omförmäles, föranledes av överförandet till domänverket från och med den 1 juli 1928 av kronoegendomen Strömsvik, samt att vid anslagsberäkningen föregående år fanns tillgänglig en reservation av 15,700 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag till höjning av anslaget grundar sig huvudsakligen på ökat medelsbehov för furage vid Flyinge samt byggnaders och inventariers underhåll. Vidare har, såsom i föregående punkt omförmäls, ett belopp av 750 kronor upptagits till representationskostnader för chefen för Flyinge hingstdepå och stuteri. Härtill kommer på sätt här ovan nämnts en inkomstminskning å 5,000 kronor, på grund därav att till Strömsholms hingstdepå för närvarande utgående inkomst av den genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomen Strömsvik ej upptagits i inkomstberäkningen för budgetåret 1928—1929. Såsom skäl härför har departementschefen anført, att nämnda egendom, som icke vore behövlig för något ändamål vid Strömsholms hingstdepå, syntes böra ställas under domänstyrelsens förvaltning såsom jordbruksegendom, och för den härav förorsakade inkomstminskningen borde hingstdepåerna och stuteriet beredas ersättning genom en arrendet motsvarande höjning av ordinarie reservationsanslaget till uppehållande av hingstdepåernas och stuteriets verksamhet. Överföringen syntes böra äga rum från och med den 1 juli 1928, intill vilken tid den för Strömsholms hingstdepå nu gällande anslagsberäkningen, bland inkomsterna upptagande förevarande arrendebelopp, ägde tillämpning.

En av försvarsverkens civila personals förbund gjord ansökning, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga de åtgärder, som vore erforderliga för åstadkommande av en lönereglering för personalen vid Flyinge hingstdepå och stuteri och Strömsholms hingstdepå, har departementschefen ansett icke för närvarande böra föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Efter att hava erinrat, att frågan om nämnda personals avlöningsförmåner varit underställd 1927 års riksdag, har departementschefen härom anført följande:

»Det förslag, som låg till grund för det av departementschefen då beräknade beloppet för betjäningens avlöning och vilket innefattade viss höjning däri, ansågs av riksdagen innefatta ett skäligt tillmötesgående av de i förevarande avseende framställda anspråk, särskilt om hänsyn toges till att betjäningen i mån av tillgång tilldelades bostad med planteringsland. Sedan numera åt de gifta betjante, vilka icke kunde beredas bostad i statens hus, utginge särskilt hyresbidrag, funnes inga bland förevarande del av personalen, som ej åtnjöte fri bostad eller dylikt bidrag. Härförutom inginge bland avlöningsförmånerna fritt bränsle. Då de nu gällande avlönings- och beklädnadsstaterna ägt tillämpning allenast från och med den 1 juli 1927, torde någon längre tids erfarenhet böra inhämtas rörande verkningarna därav, innan en ny utredning i ämnet igångsättes.»

Enligt det i motionen sammanfattade förslaget till lönereglering för betjäningen vid hingstdepåerna och stuteriet skulle de i förevarande anslag ingående posterna till betjäningens avlöning ökas med tillhoppa 14,053 kronor inbegripet dyrtidstillägg, i anslutning vartill anslaget föreslås höjt med nämnda belopp.*

Beträffande först den i ämnet väckta motionen, vari ovanberörda av försvarsverkens civila personals förbund gjorda framställning om ny lönereglering för betjäningen vid hingstdepåerna och stuteriet upptagits, håller utskottet i likhet med departementschefen före, att då lönereglering för ifrågasvarande personal genomförts så sent som år 1927, någon tids erfarenhet om löneregleringens verkningar torde böra avvaktas, innan denna fråga upptages till förnyad prövning. I anslutning härtill anser sig utskottet för närvarande icke böra tillstyrka någon åtgärd i ämnet, vadan posten till betjäningens avlöning bör beräknas i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag. Då icke heller beräkningen av övriga i förevarande anslag ingående poster föranleder någon utskottets erinran, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och med avslag å den i ämnet väckta motionen II:196 höja ordinarie reservationsanslaget till hingstdepåernas och stuteriets verksamhet, nu 250,000 kronor, med 27,300 kronor till 277,300 kronor.

10:o) **Nybyggnad vid Valleberg under Flyinge kungsgård i Malmöhus län.** Under punkt 31 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

1) medgiva, att av de köpeskillingar för vissa från Flyinge kungsgård försålda ägodelter, som enligt riksdagens skrivelse den 1 juni 1913 (nr 171) må användas till bestridande av kostnaderna dels för inlösen av vissa arrendatorn tillhöriga byggnader å arrendelotten Valleberg av nämnda egendom

*Nybyggnad
vid Valleberg
under Flyinge
kungsgård i
Malmöhus
län.*

[31.]

dels ock för vissa nybyggnader å samma arrendelott, ett belopp av intill 10,663 kronor 41 öre må tagas i anspråk för uppförande av ett svin- och ungdjursstall vid arrendelotten;

2) till bestridande av återstående kostnader för uppförande av nämnda byggnad anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra anslag av 12,750 kronor.

Till Flyinge kungsgård under Flyinge hingstdepå och stuteri höra fem jordlotter (nr 1—5), benämnda Valleberg, i Malmöhus län, vilka äro genom domänstyrelsens försorg utarrenderade. Arrendeavgälden, för närvarande efter viss i arrendeavtalet skedd reglering uppgående till 3,565 kronor för år, tillgodoföres ordinarie reservationsanslaget till uppehållande av hingstdepåernas och stuteriets verksamhet. Utöver nämnda avgäld har arrendatorn att utgöra vissa naturaprestationer av havre, hö och halm. Nu löpande arrendeperiod utgår den 14 mars 1934.

Med skrivelse den 24 november 1925 har domänstyrelsen till Kungl. Maj:t överlämnat, jämte yttranden i ärendet av länsstyrelsen och domänintendenten i länet samt stuteriöverstyrelsen, en ansökning av arrendatorn av Valleberg A. Jönsson, vari denne, under framhållande att det nuvarande svinhuset vid egendomen endast vore avsett för gårdens eget hushållsbehov, vidare anført, att stallar för uppfödning av svin till avsalu vore i hög grad behövliga för att gårdens samtliga produkter skulle kunna på ett ekonomiskt sätt utnyttjas. Tillika vore det vid egendomen befintliga ungdjursstallet så litet, att en del av ungdjuren måste inrymmas i en för sitt egentliga ändamål väl behövlig foderloge. Med anledning härav hemställde Jönsson om anvisande av 24,400 kronor för uppförande enligt ansökningen bilagda, av Nils Jönsson, Kävlinge, uppgjorda ritningar och kostnadsförslag av ett svin- och ungdjursstall vid egendomen.

I ärendet hava utlåtanden avgivits jämväl av statskontoret och byggnadsstyrelsen.

Byggnadsstyrelsen har icke haft annat att erinra beträffande den föreslagna byggnaden än att gavlarna antingen borde utföras av trä eller också omsorgsfullt förankras i takstolarna, vilka i byggnadens ändpartier borde förses med uppstagande snedsträvor. Beträffande ett av domänstyrelsen uppskattat kostnadsbelopp av 23,400 kronor syntes sagda belopp vara tillräckligt, under förutsättning att erforderliga dränerings- och fyllnadsarbeten samt materialtransporter verkställdes genom arrendatorns försorg och på dennes bekostnad.

Statskontoret har såsom villkor för byggnadens uppförande ansett böra föreskrivas, att arrendatorn förbunde sig dels att på egen bekostnad verkställa ej mindre erforderliga fyllnings- och torrlägningsarbeten å platsen för byggnaden och rastgårdarna än även alla materialtransporter, dels ock att erlægga ränta efter 5 procent om året å av statsmedel utgående bidrag för uppförandet av byggnaden och rastgårdarna.

Departementschefen har anført bland annat följande.

»Behovet av det föreslagna svin- och ungdjursstallet har av de lokala myndigheterna bestämt vitsordats samt i övrigt icke blivit av någon utav de hörda myndigheterna bestritt. Ej heller kvarstår numera någon invändning mot lämpligheten att låta kostnaderna för byggnaden utgå av statsmedel. Även jag delar den meningen, att här föreligga övervägande skäl — jämväl ur den allmänna produktionens synpunkt — för att tillmötesgå den av arrendatorn gjorda framställningen. Jag tillstyrker därför byggnadens uppförande i huvudsaklig överensstämmelse med ovanberörda ritningar och kostnadsförslag under iakttagande likväl av vad byggnadsstyrelsen i ärendet anført. Mot den beräknade kostnaden av 23,400 kronor har jag intet att erinra. Såsom villkor för byggnadens uppförande bör föreskrivas vad statskontoret i sitt utlåtande den 8 november 1926 i sådant avseende föreslagit. Jag kan ock meddela, att arrendatorn avlämnat skriftlig förbindelse att han åtager sig de förpliktelser, som i enlighet härmed skulle åvila honom.»

Med avseende å sättet för beredande av de erforderliga medlen har departementschefen förordnat, att ett belopp av 10,663 kronor 41 öre, som stode till förfogande av inflytande köpeskillingar för vissa från Flyinge kungsgård försålda ägototter tages i anspråk, varutöver erfordrades ett anslag av i avrundat tal 12,750 kronor.

I anslutning till vad departementschefen i ärendet anført anser sig utskottet böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må

1) medgiva, att av de köpeskillingar för vissa från Flyinge kungsgård försålda ägototter, som enligt riksdagens skrivelse den 1 juni 1913 (nr 171) må användas till bestridande av kostnaderna dels för inlösen av vissa arrendatorn tillhöriga byggnader å arrendelotten Valleberg av nämnda egendom dels ock för vissa nybyggnader å samma arrendelott, ett belopp av intill 10,663 kronor 41 öre må tagas i anspråk för uppförande av ett svin- och ungdjursstall vid arrendelotten;

2) till bestridande av återstående kostnader för uppförande av nämnda byggnad anvisa för budgetåret 1928--1929 ett extra anslag av 12,750 kronor.

11:o) **Befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln.** Under punkt 32 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln, nu 265,000 kronor, med 8,000 kronor till 273,000 kronor.

*Befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln.
[33.]*

Sedan under en följd av år i riksstaten under anslagstiteln befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar upptagits ett ordinarie anslag

till premiering av nötboskap, uppfördes jämlikt beslut av 1923 års riksdag (jmf. IX H. T. p. 54) anslaget under ändrad titel, befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln, såsom ordinarie reservationsanslag. Från och med budgetåret 1925–1926 utgår anslaget med 265,000 kronor.

Efter det uppkommen fråga om arvode åt premieringsnämndsordförandena underställts riksdagens prövning (se IX H. T. 1927 p. 42), har genom kungörelse den 18 juni 1927 (nr 224) i enlighet med riksdagens beslut i ämnet vidtagits sådan ändring av reglementet, att ordförande, som icke är statskonsulent eller icke hos hushållningssällskap innehar befattning såsom konsulent eller eljest med statsbidrag avlönad tjänst, äger uppbära arvode, som efter lantbruksstyrelsens prövning utgår med högst 700 kronor och lägst 300 kronor årligen.

Kungl. Maj:ts förslag om anslagsökning grundar sig på den ökning av kostnaderna för nu ifrågavarande ändamål, som, då någon reservation å anslaget ej kan påräknas, föranledes av den ordförandena i premieringsnämnderna tillerkända rätt till arvode.

Utskottet. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må höja ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln, nu 265,000 kronor, med 8,000 kronor till 273,000 kronor.

Understöd åt kontrollföreningsverksamhet. 12:o) **Understöd åt kontrollföreningsverksamhet.** Under punkt 34 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja ordinarie reservationsanslaget till understöd åt kontrollföreningsverksamhet, nu 65,000 kronor, med 15,000 kronor till 80,000 kronor.

Ordinarie reservationsanslaget till understöd åt kontrollföreningsverksamhet är jämlikt beslut av 1927 års riksdag (jmf. IX H. T. p. 45) uppfört med 65,000 kronor.

Bestämmelser för användningen av ifrågavarande anslag återfinnas i kungörelsen den 8 juni 1923 (nr 246) med däri genom kungörelsen nr 91/1926 vidtagna ändringar. Enligt nämnda bestämmelser utgår av statsmedel till hushållningssällskap dels organisationsbidrag vid kontrollförenings bildande med högst 400 kronor för varje förening och dels understöd åt vissa medlemmar i sådan förening med högst 1 krona 50 öre för varje av medlem ägd ko.

Av utredningen i ärendet framgår följande.

Då till följd av den starka nybildningen av kontrollföreningar en allt större anpart av ifrågavarande anslag åtgått till organisationskostnader och då antalet kontrollerade kor genom dylik nybildning blivit allt större utan att statsbidraget till verksamheten växt i samma mån, hade det visat sig ogörligt att fasthålla vid det författningsenligt högsta möjliga bidraget av 1 krona 50 öre per ko. Under 1925 och 1926 hade statsbidraget i medeltal

utgått med respektive 1 krona 28 öre och 1 krona 16 öre per ko. Efter ett beräknat statsbidrag av 1 krona 50 öre per ko skulle såsom årsbidrag till föreningarna erfordras 60,000 kronor. Vad åter anginge organisationsbidrag för bestridande av kostnaderna för bildande av nya föreningar, har anslagsbehovet härför beräknats till 20,000 kronor.

Då utskottet finner vägande skäl föreligga för den föreslagna anslagsökningen, *Utskott t.*
hemställer utskottet,

att riksdagen må höja ordinarie reservationsanslaget till understöd åt kontrollföreningsverksamhet, nu 65,000 kronor, med 15,000 kronor till 80,000 kronor.

13:o) **Avelscentra för nötboskap.** Under punkt 35 har Kungl. Maj:t *Avelscentra för nötboskap.*
föreslagit riksdagen att för bestridande av kostnaderna för avelscentra för *[35.]*
nötboskap anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 21,700 kronor.

Kungl. Maj:ts förevarande framställning, som överensstämmer med den *Utskottet.*
av 1925 års riksdag utan erinran lämnade beräkningen av medelsbehovet för tävlingarnas upprätthållande till och med budgetåret 1931—1932, för-
anleder icke någon utskottets erinran. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för bestridande av kostnaderna för avelscentra för nötboskap anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 21,700 kronor.

14:o) **Befrämjande i allmänhet av svinaveln.** Under punkt 38 har Kungl. *Befrämjande i allmänhet av svinaveln.*
Maj:t föreslagit riksdagen att höja ordinarie reservationsanslaget till befräm-
jande i allmänhet av svinaveln nu 52,000 kronor, med 8,000 kronor till *[38.]*
60,000 kronor.

Till åtgärder för främjande av landets svinavel har alltsedan 1912 anvisats anslag; och blev detta av 1927 års riksdag såsom ordinarie reservationsanslag uppfört med 52,000 kronor (jmf. IX H. T. p. 47). Vid fastställandet av anslaget till nämnda belopp har för 1927, i likhet med för 1926, räknats med ett medelsbehov av 60,000 kronor samt reservation å tidigare för ändamålet anvisade anslag av 8,000 kronor.

Enligt lantbruksstyrelsens beräkning är någon nämnvärd reservation å anslaget till den 1 juli 1928 icke att påräkna.

Utskottet biträder förslaget och hemställer, *Utskottet.*

att riksdagen må höja ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av svinaveln, nu 52,000 kronor, med 8,000 kronor till 60,000 kronor.

Avkastnings-
bedömning
rörande
avelssvin.

[39.]

15:o) **Avkastningsbedömning rörande avelssvin.** Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 39 föreslagit hemställer utskottet

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår för anordnande av avkastningsbedömning rörande avelssvin anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra anslag av 15,500 kronor.

Fjäderfä-
avelns befräm-
jande.

[40.]

16:o) **Fjäderfäavelns befrämjande.** Under punkt 40 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att liksom för innevarande budgetår till fjäderfäavelns befrämjande anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra anslag av 19,000 kronor.

Motion.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion nr 7 av herr *Heiding m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att utöver det av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln för budgetåret 1928—1929 begärda anslaget till Sveriges allmänna fjäderfä-avelsförening till Sveriges fjäderfäodlares riksförbund bevilja ett extra anslag å 10,000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionen.

Till fjäderfäavelns befrämjande, vartill riksdagen årligen från och med 1904 anvisat medel, är i riksstaten för budgetåret 1927—1928 uppfört ett extra anslag av 19,000 kronor.

Det till fjäderfäavelns befrämjande hittills anvisade anslaget, vilket beräknats på grundvalen av utav Sveriges allmänna fjäderfäavelsförening årligen till Kungl. Maj:t avgivet förslag till inkomst- och utgiftsstat för föreningen har i sin helhet ställts till samma förenings förfogande. Departementschefen har till statsrådsprotokollet uttalat att med hänsyn till fjäderfäavels betydelse såsom binäring till jordbruket och det stöd föreningen utgör för fjäderfäavelns utveckling föreningens verksamhet syntes vara väl värd fortfarande bistånd av statsmedel. I anslutning härtill har anslaget upptagits med oförändrat belopp för budgetåret 1928—1929.

Den förening, benämnd Sveriges fjäderfäodlares riksförbund, vartill anslag begäres i motionen, har enligt motionen bildats 1926 och såsom förnämsta uppgiften på sitt program uppställt ett rationellt ordnande av avsättningsförhållandena för ägg på samma gång förbundet jämväl avsåge bland annat bedrivande av en på modern forskning och försöksverksamhet grundad upplysningsverksamhet och ett rationellt arbete på en allmännare förbättring av hönsstammarnas högvärpningsförmåga.

Utskottet.

Utskottet har fäst sig vid att Sveriges fjäderfäodlares riksförbund, till vilket det i motionen begärda anslaget är avsett att utgå, icke själv synes hava gjort någon framställning i ämnet. Utskottet vill i hänseende härtill

uttala, att då det såsom i förevarande fall gäller anslag till en enskild förening ärendet i första hand torde bära genom framställning i vederbörlig ordning bringas under Kungl. Maj:ts bedömande. Icke heller har utskottet kunnat undgå uppmärksamma den korta tid, varunder förbundet i fråga varit i verksamhet. Då utskottet för övrigt i varje fall finner lämpligheten av att splittra statsbidraget till fjäderfäavelns befrämjande på två för i huvudsak samma syfte arbetande enskilda föreningar kunna starkt ifrågasättas, anser sig utskottet bära avstyrka motionen.

Utskottet hemställer,

- 1) att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning till fjäderfäavelns befrämjande anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra anslag av 19,000 kronor;
- 2) att den i ämnet väckta motionen II:7 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

17:o) **Allmänt anslag till hushållningssällskapen.** I Kungl. Maj:ts förslag till riksstat för budgetåret 1928—1929 är det under titel allmänt anslag till hushållningssällskapen uppförda ordinarie anslaget upptaget med oförändrat belopp 2,900,000 kronor.

*Allmänt
anslag till
hushållnings-
sällskapen.*

Utskottet hemställer,

att det under titel allmänt anslag till hushållningssällskapen uppförda ordinarie anslaget må i riksstaten för budgetåret 1928—1929 upptagas med oförändrat belopp 2,900,000 kronor.

18:o) **Sekreterare hos hushållningssällskapen.** Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t föreslagit under punkt 50 hemställer utskottet,

*Sekreterare
hos hus-
hållnings-
sällskapen.
[50.]*

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår såsom statsbidrag för kalenderåret 1928 till avlönande av sekreterare hos hushållningssällskapen anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra förslagsanslag av 170,000 kronor.

19:o) **Höjande av det mindre jordbruket.** Under punkt 51 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till åtgärder under kalenderåret 1928 för höjande av det mindre jordbruket anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 325,000 kronor.

*Höjande av
det mindre
jordbruket.
[51.]*

Under en lång följd av år har riksdagen anvisat medel till åtgärder för höjande av det mindre jordbruket. För ändamålet har under de senare åren såsom extra reservationsanslag anvisats, för budgetåret 1924—1925 250,000

kronor, för vartdera av budgetåren 1925—1926 och 1926—1927 300,000 kronor samt för budgetåret 1927—1928 325,000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 1 juni 1923 utfärdat dels reglemente för med statsmedel understödda åtgärder till höjande av det mindre jordbruket (nr 244), dels ock kungörelse angående statsbidrag till dylika åtgärder (nr 245). Redogörelse för dessa bestämmelsers tillkomst och innebörd har lämnats i statsverkspropositionen till 1924 års riksdag, nionde huvudtiteln punkt 61.

Anslaget för budgetåret 1927—1928, som avser åtgärder i förevarande avseende under kalenderåret 1927, har jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 3 juni 1927 fördelats på följande sätt:

till premiering av mindre jordbruk	kronor 181,000
» » » » odlingsföretag	» 45,500
» studieresor	» 29,800
» hushållningssällskapens undervisning	» 51,700
» annan undervisning	» 17,000
<hr/>	
summa kronor 325,000.	

I skrivelse den 11 oktober 1927 rörande anslag för ändamålet för budgetåret 1928—1929 har lantbruksstyrelsen anfört att, ehuru ansökningarna om bidrag för 1927 tydde på behov av en förhöjning av ifrågavarande anslag, styrelsen dock funne sig, ifråga om de åtgärder anslaget hittills avsett, för närvarande icke böra ifrågasätta en sådan. Styrelsen förutsatte nämligen, att sedan 1927 års riksdag anvisat ett särskilt anslag å 400,000 kronor såsom statsbidrag till nyodling och betesförbättring å ofullständiga jordbruk, den del av anslaget till höjande av det mindre jordbruket, som hittills använts till premiering av mindre odlingsföretag, hädanefter endast i betydligt inskränkt mån behövde tagas i anspråk för dylik premiering.

Vidare hade lantbruksstyrelsen i anledning av en till styrelsen avgiven framställning från Södermanlands hushållningssällskaps förvaltningsutskott föreslagit viss ändring i förut omförmälda kungörelse den 1 juni 1923 (nr 245). Enligt nu gällande bestämmelser i § 4 i samma kungörelse äger hushållningssällskap, när det gäller *längre* resor, utbekomma statsbidrag, motsvarande kostnaden för ledares och deltagares resor i tredje klass å järnväg eller av staten anordnad automobiltrafik inom Sverige samt å däcksplats å fartyg mellan svenska hamnar, varvid, om resan göres på natten med begagnande av sovplats, kostnad må beräknas för sovplats i tredje klass å järnväg och billigaste sovplats å fartyg. Vid *kortare* resor, s. k. hembygdsresor, utgår jämväl ersättning för resa efter häst, med motorfordon eller medelst rodd i den utsträckning det visat sig erforderligt använda dessa fortskaffningsmedel intill ett belopp av 6 öre för varje kilometer för ledaren samt envar deltagare, under förutsättning att vederbörande hushållningssällskap tillskjuter minst samma belopp som statsverket.

Lantbruksstyrelsens förslag avser sådan ändring av berörda paragraf att

vid såväl längre resor som hembygdsresor ersättning av statsmedel för färd efter häst, med motorfordon eller medelst rodd finge utgå intill ett belopp av högst 5 öre per km. för ledare och en var deltagare, under förutsättning att vederbörande hushållningssällskap tillsköt minst samma belopp som statsverket.

Lantbruksstyrelsen har därvid anfört bland annat följande.

»Styrelsen kunde vitsorda, att gällande bestämmelser i förevarande avseende lade hinder i vägen för ett fullt rationellt utnyttjande av studiemöjligheterna. Tågtiderna ävensom svårigheten att vid smärre stationer erhålla tillräckligt antal fordon till de egendomar, som skulle studeras, hade medfört, att studieområdena måst hållas inom skäligen trånga gränser. I allmänhet måste studierna inskränkas till beseende av jordbruksbygderna från kupéfönstret under längre eller kortare tågresor, avbrutna av besök å vissa gårdar, där tågtider och transportmöjligheter sådant medgäve. Därest åter resan inom det egentliga studieområdet kunde, vilket med motorfordonstrafikens utveckling nu syntes vara möjligt, ske medelst hyrda motorfordon, skulle studierna i flera avseenden kunna göras mera givande. En ändring vore således enligt styrelsens förmenande väl motiverad.»

Under förevarande punkt har departementschefen, som för sin del icke haft något att erinra mot den ifrågasatta författningsändringen, velat bereda riksdagen tillfälle yttra sig i denna fråga.

Utskottet vill först erinra, att från och med budgetåret 1927—1928 är i riksstaten uppfört ett särskilt anslag 400,000 kronor för utlämnande av statsbidrag till nyodling och betesförbättring. Anslaget är avsett till vidtagande av vissa av de s. k. 1925 års kolonisationssakkunniga föreslagna åtgärder för nyodling och betesförbättring å ofullständiga jordbruk. De sakkunniga hava utgått från, att utdelande av odlingspremier från anslaget till det mindre jordbruket skulle bli obehövt, sedan de av dem föreslagna nya åtgärderna fått verka någon tid. Om de sakkunniga sålunda förutsatte, att denna verksamhet så småningom upphörde, hade de dock icke ansett sig böra förorda ett omedelbart slopande av premiering av mindre odlingsföretag, all den stund några övergångsår vore av nöden med hänsyn till att vissa mindre odlingsföretag redan vore utförda eller igångsatta i hopp om erhållande av sådan premiering.

Utskottet anser sig med hänsyn till tillkomsten av ovanberörda anslag för nyodling och betesförbättring, varifrån anslag jämväl till mindre odlingsföretag kan erhållas, böra understryka vad nämnda sakkunniga anfört ifråga därom, att utdelandet av odlingspremier från anslaget till främjande av det mindre jordbruket bör avvecklas. Härigenom skulle nämligen den i detta anslag ingående posten å 45,500 kronor till premiering av mindre odlingsföretag kunna få tagas i anspråk för andra med anslaget avsedda betydelsefulla åtgärder för det mindre jordbrukets höjande. Åt denna mening har ock lantbruksstyrelsen i sin ovanberörda skrivelse givit uttryck. Mot det av Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet har utskottet intet att erinra.

Utskottet.

Ej heller har utskottet något att erinra mot den ifrågasatta ändringen av 4 § i förenämnda kungörelse (nr 245/1923), vilken ändring, såsom departementschefen anfört, synes vara ägnad att för deltagarna i de längre studieresorna möjliggöra ett bättre utnyttjande av dessa färder, utan att kostnaderna för dem därigenom behöva bli dyrare.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må till åtgärder under kalenderåret 1928 för höjande av det mindre jordbruket anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 325,000 kronor.

Ordnad bok-
föring för
mindre jord-
bruk.
[52.]

20:o) **Ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m.** Under punkt 52 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m. anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 24,000 kronor.

Såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk har riksdagen årligen från och med 1912 anvisat anslag. Villkoren för erhållande av dylika bidrag äro fastställda i kungörelsen den 31 december 1915 (nr 599) med däri genom kungörelsen nr 825/1920 gjord ändring. Statsbidrag utgår för varje bokföringsbyrå med *dels* visst belopp till byråns driftkostnad, *dels* visst belopp för varje upprättat bokslut för vissa jord-egendomar och *dels* visst belopp för varje upprättat räkenskapsutdrag efter bokslut. Dessa räkenskapsutdrag bearbetas av lantbruksstyrelsen till räntabilitetsberäkningar, och kostnaderna härför gäldas från ifrågavarande anslag. Från och med budgetåret 1924—1925 har riksdagen härjämte beviljat medel till åstadkommande medelst särskilda produktionskostnadsundersökningar av material för en grundligare analys av jordbruksdriftens räntabilitet; och har av 1927 års riksdag medgivits visst anslag för utarbetande och tryckning av en med sistnämnda undersökningar sammanhängande redogörelse rörande jordbruksarbetenas effektivitet.

För budgetåret 1927—1928 beviljades för ifrågavarande ändamål ett belopp av 30,000 kronor. Härav avsågos till statsbidrag för byråkostnader och bokslut 9,600 kronor, till räkenskapsutdrag 8,400 kronor, till bearbetning och tryckning av dylika räkenskapsutdrag 5,800 kronor samt till produktionskostnadsundersökningar och tryckning 6,200 kronor, vilket sistnämnda belopp fördelade sig med 5,000 kronor på undersökningar i allmänhet av jordbrukets produktionsfaktorer och med 1,200 kronor å nyssnämnda redogörelse rörande jordbruksarbetenas effektivitet. Därvid uttalade riksdagen, att då med hänsyn till det under alla förhållanden jämförelsevis begränsade antal egendomar, varom här kunde bli fråga, de statistiska resultaten näppeligen kunde erhålla någon mera allmängiltig betydelse, någon utvidgning av den statistiska bearbetningen utöver vad som avsåges med det då föreslagna beloppet i varje fall icke syntes böra ske.

En reservation av 6,000 kronor har ansetts vara att påräkna vid ingången av budgetåret 1928—1929 och på grund härav har anslagsbehovet beräknats till 24,000 kronor.

Då utskottet icke anser sig böra framställa någon erinran mot Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, vilket synes hava uppgjorts i nära anslutning till vad riksdagen på sätt ovan nämnts förlidet år uttalat, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m. anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 24,000 kronor.

21:o) **Jordbrukskonsulenter.** Under punkt 53 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till avlönande under 1928 av högst 56 jordbrukskonsulenter anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra förslagsanslag av 275,000 kronor.

Jordbruks-
konsulenter.
[53.]

Den höjning å 5,000 kronor å innevarande års anslag, som detta förslag innebär, hänför sig till beräknade ytterligare ålderstillägg, varför kostnaderna enligt gällande bestämmelser skola bestridas av statsmedel.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må såsom bidrag till avlönande under 1928 av högst 56 jordbrukskonsulenter anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra förslagsanslag av 275,000 kronor.

22:o) **Vandringsrättare.** Under punkt 54 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till avlönande under kalenderåret 1928 av vandringsrättare anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra anslag av 110,625 kronor.

Vandrings-
rättare.
[54.]

Sedan många år tillbaka har anslag beviljats för anställande av vandringsrättare. För kalenderåret 1927 beräknades bidrag till 76 vandringsrättare med 1,500 kronor till envar eller tillhopa med 114,000 kronor. Anslaget för budgetåret 1927—1928 upptogs jämväl med nämnda belopp, därvid anslaget, som i tidigare riksstater haft natur av reservationsanslag, uppfördes såsom obetecknat extra anslag.

Enligt kungörelsen den 19 augusti 1921 (nr 514) angående statsbidrag till avlönande av vandringsrättare kan hushållningssällskap, i den mån anslagna medel därtill lämna tillgång, för dylikt ändamål erhålla statsbidrag med 1,500 kronor för år räknat till varje vandringsrättare under villkor, bland andra, att vandringsrättares kontanta grundlön utgör minst 2,000 kronor för år samt att såväl skillnaden mellan statsbidraget och grundlönen som ock den avlöning därutöver, inberäknat ålderstillägg och dyrtidstillägg, som må finnas påkallad, ävensom rese- och traktamentsersättning bestridas av landsting, hushållningssällskap eller eljest.

Det minskade anslagsbehovet för nästkommande budgetår är föranlett av att å det för ifrågakvarande ändamål i riksstaten för budgetåret 1926—1927 uppförda reservationsanslaget förefinnes en behållning av 3,375 kronor 40 öre.

Utskottet.

Utskottet, som icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må såsom bidrag till avlönande under kalenderåret 1928 av vandringsrättare anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra anslag av 110,625 kronor.

Utbildnings-
kurser för
vandrings-
rättare.

[55.]

23:o) **Utbildningskurser för vandringsrättare.** Under punkt 55 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anordnande under kalenderåret 1929 av utbildningskurser för vandringsrättare anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 2,800 kronor.

Till utbildningskurser för vandringsrättare har sedan länge anvisats statsmedel. För budgetåret 1927—1928 utgår för ändamålet ett extra reservationsanslag av 2,500 kronor, avsett att jämte förefintlig reservation användas till anordnande under kalenderåret 1928 av två kurser efter en beräknad kostnad av 1,700 kronor för varje kurs. Vart annat år pläga tre och vartannat år två kurser anordnas. Under år 1929 skulle tre kurser hållas och medelsbehovet härför beräknas till 5,100 kronor, varav 2,300 kronor skulle täckas av behållning å tidigare för ändamålet anvisade anslag. Departementschefen har ansett att det liksom förut bör vara Kungl. Maj:t obehaget att, om behovet så kräver, till dessa kurser anvisa fyllnadsanslag från andra till Kungl. Maj:ts disposition stående medel.

Utskottet.

Utskottet biträder förslaget och hemställer,

att riksdagen må för anordnande under kalenderåret 1929 av utbildningskurser för vandringsrättare anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 2,800 kronor.

Täckdiknings-
förmän.

[56.]

24:o) **Täckdikningsförmän.** Under punkt 56 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till avlönande under 1928 av täckdikningsförmän anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra anslag av 17,900 kronor.

Medelsbehovet för 1928 har beräknats till i likhet med för 1927 25,000 kronor. Med hänsyn till påräknad reservation av 7,100 kronor erfordras emellertid nytt anslag med allenast 17,900 kronor.

Utskottet.

Framställningen biträdes av utskottet, som alltså hemställer,

att riksdagen må såsom bidrag till avlönande under 1928 av täckdikningsförmän anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra anslag av 17,900 kronor.

Befordrande
av inhemsk
fröodling.

[69.]

25:o) **Befordrande av inhemsk fröodling.** Under punkt 69 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja ordinarie reservationsanslaget till befordrande av inhemsk fröodling, nu 16,000 kronor, med 4,000 kronor till 20,000 kronor.

För befordrande av inhemsk fröodling har riksdagen från och med 1908 årligen anvisat anslag å extra stat. Medelsbehovet har under de senare åren i allmänhet beräknats till 22,000 kronor årligen. Från och med budgetåret 1927—1928 är anslaget i riksstaten uppfört såsom ordinarie reservationsanslag. Med hänsyn till en beräknad reservation å 6,000 kronor har anslaget för budgetåret 1927—1928 upptagits med 16,000 kronor.

Användningen av anslaget har så småningom utsträckts att omfatta allt flera slag av fröodlingar. Anslaget avser för närvarande enligt kungörelsen den 8 juni 1923 (nr 191) odling av frö utav vallväxter, foderrotfrukter och köksväxter. Enligt nämnda kungörelse utgå från anslaget statsbidrag till hushållningssällskap för följande ändamål, nämligen bildande av fröodlarförening eller anordnande av frörenseri, premiering av fröodling eller utsädesfrö, upplysningsverksamhet, anskaffande och utdelande till mindre jordbrukare av stamfrö, förökning av särskilt för orten värdefulla fröstammar samt försök, undersökningar eller demonstrationsfält, avsedda att främja en rationell fröodling.

På därom av hushållningssällskapens ombud gjord, av lantbruksstyrelsen och statskontoret biträdd framställning har departementschefen tillstyrkt sådan ändring av förenämnda kungörelse, att statsbidrag måtte kunna utgå jämväl till premiering av utsädesspannmål under de villkor Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskriva.

Den därav föranledda ytterligare kostnaden har uppskattats till 4,000 kronor årligen, vadan det årliga medelsbehovet skulle uppgå till 26,000 kronor. Med hänsyn till å anslaget beräknad reservation å 6,000 kronor vid ingången av budgetåret 1928—1929 skulle i nytt anslag erfordras 20,000 kronor.

Utskottet, som ej finner anledning till erinran varken mot den av departementschefen ifrågasatta författningsändringen eller den i anslutning här- till gjorda anslagsberäkningen, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må höja ordinarie reservationsanslaget till befordrande av inhemsk fröodling, nu 16,000 kronor, med 4,000 kronor till 20,000 kronor.

26:o) Svenska betes- och vallföreningen. Under punkt 72 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för uppehållande av svenska betes- och vallföreningens verksamhet anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra anslag av 64,000 kronor.

Svenska betes- och vallföreningen.

[72.]

Sedan Kungl. Maj:t såsom bidrag till uppehållande av den 1916 bildade svenska betes- och vallföreningen från och med 1919 anvisat medel från anslaget till befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanärningar, uppfördes för ändamålet på Kungl. Maj:ts förslag (se IX H. T. 1925 p. 87)

i riksstaten ett extra anslag. För budgetåret 1927—1928 är detta bestämt till 56,000 kronor.

Genom beslut den 31 oktober 1924 har Kungl. Maj:t fastställt av föreningen antagna förändrade stadgar, att tillsvidare lända till efterrättelse såsom villkor för föreningens tillgodonjutande av statsanslag.

Enligt reglementet för statens pensionsanstalt hava de ordinarie befattningshavarna hos föreningen tillförsäkrats förmånen av delaktighet i nämnda anstalt.

Det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget innebär, att statsbidraget till föreningen skulle för instundande budgetår ökas med 8,000 kronor. Som motiv härför anföres den ökade omfattningen av föreningens verksamhet.

Utskottet.

Med hänsyn till den gagnande verksamhet svenska betes- och vallföreningen utövar har utskottet ej ansett sig böra göra någon erinran mot den av Kungl. Maj:t föreslagna anslagsförhöjningen, vilken har avseende bland annat å en vidgad verksamhet för Norrland. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för uppehållande av svenska betes- och vallföreningens verksamhet anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra anslag av 64,000 kronor.

*Sveriges
pomologiska
förening.*

[73.]

27:o) **Sveriges pomologiska förening.** Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 73 föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår till understöd åt Sveriges pomologiska förening för dess verksamhet under kalenderåret 1928 anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra anslag av 12,000 kronor.

*Befrämjande
av linodling.*

[74.]

28:o) **Befrämjande av linodling.** Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 74 föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår till åtgärder under 1928 för befrämjande av linodling anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 8,000 kronor.

*Ogräsens
bekämpande.*

[75.]

29:o) **Ogräsens bekämpande.** Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 76 föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår för bekämpande av ogräs anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 4,000 kronor.

30:o) **Understöd åt föreningar för jordbrukskredit.** Under punkt 81 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till understöd åt föreningar för jordbrukskredit anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra förslagsanslag av 25,000 kronor. *Understöd åt föreningar för jordbrukskredit.*
[81.]

Kungl. Maj:ts förslag innebär uppförande av anslag för ifrågavarande ändamål med samma belopp som för innevarande budgetår.

Departementschefen har erinrat, hurusom vid 1927 års riksdag i likalydande motionerna I/67 och II/103 hemställdes, att riksdagen måtte besluta, att en statsgaranti av högst 1,000,000 kronor måtte ställas för varje godkänd centralkassa för jordbrukskredit med tillägg av 200,000 kronor för varje län utöver ett, varav centralkassans verksamhetsområde bestode, genom att från riksgäldskontoret till riksbanken överlämnades statsobligationer till härför erforderligt belopp under samma villkor som gällde för de obligationer, vilka förut för samma ändamål överlämnats.

Nämnda motioner föranledde en anhållan (R. skr. nr 63 p. 27), att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning rörande behovet av åtgärder i av motionerna avsett syfte samt, om utredningen skulle giva därtill anledning, för riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Sedan chefen för jordbruksdepartementet den 28 oktober 1927 jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallat sakkunniga för utredning enligt angivna grunder av frågan om utveckling av den primära jordbruksfastighetskrediten m. m., har till de sakkunniga överlämnats att jämväl verkställa omförmälda av riksdagen begärda utredning angående åtgärder till främjande av jordbrukskassornas verksamhet. Departementschefen har uttalat den förhoppningen, att sagda utredning skall föreligga inom sådan tid, att, därest framställning till riksdagen skulle synas i ämnet påkallad, proposition må hinna avlätas till 1928 års riksdag.

Utskottet, som biträder Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår till understöd åt föreningar för jordbrukskredit anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra förslagsanslag av 25,000 kronor.

31:o) **Jordbrukarungdomens förbund.** Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t under punkt 82 föreslagit och under förmälan att enligt statsrådsprotokollet såsom villkor för statsbidragets utbetalande — såsom tidigare — uppställts, att förbundet visar sig hava från annat håll mottagit understöd å minst lika stort belopp, hemställer utskottet, *Jordbrukarungdomens förbund.*
[82.]

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår såsom statsbidrag till jordbrukarungdomens förbund för främjande av dess verksamhet under kalenderåret 1928 anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra anslag av 15,000 kronor.

Landsbyg-
dens elektri-
fiering.
[83.]

32:o) **Landsbygdens elektrifiering.** Under punkt 83 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för främjande av en planmässig organisation och utveckling av landsbygdens elektrifiering anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

Från och med 1918 har riksdagen beviljat anslag till främjande av en planmässig organisation och utveckling av landsbygdens elektrifiering. För budgetåret 1927—1928 anvisades för dylik verksamhet under kalenderåret 1927 ett extra anslag av 75,000 kronor. Ifrågavarande anslag plägar fördelas mellan länsstyrelserna och riksföreningen för landsbygdens elektrifiering.

Av statsrådsprotokollet i vad det avser förevarande punkt inhämtas, att kommerskollegium och lantbruksstyrelsen i gemensam skrivelse till Kungl. Maj:t i samband med äskande för ifrågavarande ändamål av ett anslag av 75,000 kronor för budgetåret 1928—1929 hemställt att ifrågavarande anslag måtte erhålla natur av reservationsanslag. Till stöd härför hava ämbetsverken anfört följande.

»Anslaget hade hittills beviljats såsom extra anslag, avseende åtgärder under visst kalenderår. Denna avfattning torde innebära, att de åtgärder, för vilka medlen avsetts, borde vara vidtagna under det angivna kalenderåret. Emellertid kunde riksdagens beslut om anslag föreligga först sedan några månader av året redan förgått, varefter länsstyrelserna efter hörande av länsföreningarna hade att inkomma med ansökningar om bidrag, vilka ansökningar sammanställdes och granskades av ämbetsverken samt därefter överlämnades till Kungl. Maj:t med förslag till fördelning. Kungl. Maj:ts beslut i ärendet kunde därför svårigen meddelas innan en väsentlig del av kalenderåret vore förbi. Då möjligheten att verkställa vissa utredningar, att anordna undervisningskurser och dylikt vanligen vore helt beroende av visshet om statsbidrags erhållande, mötte det under nuvarande förhållanden ofta stor svårighet att före årets utgång medhinna att vidtaga dessa åtgärder. Därest Kungl. Maj:t vid fördelningen av anslaget funne lämpligt reservera viss del därav för ändamål, varom full utredning vid tillfället ej föreläge, ökades givetvis svårigheterna ytterligare att inom föreskriven tid på lämpligaste sätt draga nytta av de sålunda reserverade medlen. Ämbetsverken ansåge därför såsom synnerligen önskvärt, att ifrågavarande anslagsmedel i stället anvisades såsom reservationsanslag.»

Detta förslag har tillstyrkts av statskontoret.

Utskottet.

På de skäl kommerskollegium och lantbruksstyrelsen anfört synes det jämväl utskottet lämpligt, att här ifrågavarande statsbidrag, såsom Kungl. Maj:ts förslag innebär, anvisas såsom reservationsanslag. Mot det begärda anslaget, som upptagits med samma belopp som för budgetåret 1927—1928, har utskottet intet att erinra. Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må för främjande av en planmässig organisation och utveckling av landsbygdens elektrifiering anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

33:o) Södra Sveriges fiskeriförening. Under punkt 95 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

Södra
Sveriges fiske-
riförening.
[95.]

1) till understöd åt södra Sveriges fiskeriförening anvisa för budgetåret 1928—1929 såsom extra anslag

a) såsom bidrag till föreningens upplysningsverksamhet 8,650 kronor,

b) såsom bidrag till föreningens fiskeribiologiska undersöknings-, försöks- och fiskodlingsverksamhet 17,350 eller tillhoppa 26,000 kronor,

2) för anordnande å för ändamålet av föreningen förvärfvad fastighet av dammhushållning med s. k. växelbruk bevilja ett anslag av 18,000 kronor och därav anvisa för budgetåret 1828—1929 ett extra anslag av 9,000 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 214—220.)

Till understöd åt södra Sveriges fiskeriförening för dess fortlöpande verksamhet har riksdagen för varje år från och med 1908 anvisat särskilt anslag. För ett vart av budgetåren 1925—1926, 1926—1927 och 1927—1928 ha sålunda anvisats såsom extra anslag dels såsom bidrag till föreningens upplysningsverksamhet 8,650 kronor, dels ock såsom bidrag till föreningens fiskeribiologiska undersöknings-, försöks- och fiskodlingsverksamhet 17,350 kronor eller tillhoppa 26,000 kronor.

Av statsrådsprotokollet inhämtas, att södra Sveriges fiskeriförening utöver ett oförändrat statsunderstöd av 26,000 kronor för uppehållande av föreningens verksamhet anhållit om ett engångsanslag av 18,000 kronor för utvidgning av föreningens verksamhet, avseende möjliggörande av s. k. växelbruk mellan fiskodling och jordbruk.

Häröver hava utlåtanden avgivits av lantbruksstyrelsen och statskontoret.

Lantbruksstyrelsen, som tillstyrkt anvisande av berörda anslag å 26,000 kronor, har i fråga om det planerade växelbruket i stället för anslag föreslagit beviljande för ändamålet av ett räntefritt lån å 18,000 kronor att tillgodonjutas under de villkor, Kungl. Maj:t kunde finna skäligt föreskriva.

I fråga om villkoren har lantbruksstyrelsen anfört.

Såsom villkor för låneunderstöd torde tillika böra föreskrivas, att föreningen icke utan Kungl. Maj:ts medgivande finge avyttra ifrågavarande fastigheter eller vidtaga någon åtgärd, som kunde medföra utgifter av sådant slag, att de föranledde ny skuldsättning för föreningen, vid äventyr att lånet eljest skulle vara omedelbart förfallet till återbetalning.

Det torde ock böra föreskrivas, att avskrift av revisionsberättelse, åtföljd av vederbörligt räkenskapssammandrag, så uppställt, att därav framginge föreningens tillgångar och skulder vid årets början och slut, omedelbart efter revisionens verkställande skulle tillställas lantbruksstyrelsen.

Slutligen borde föreningen hava skyldighet att för varje år uppgöra en hela föreningens verksamhet omfattande arbetsplan, som skulle underställas lantbruksstyrelsens godkännande.

Statskontoret åter har anfört att därest nu ifrågavarande ändamål skulle finnas vara värt att understödjas anslag härför syntes böra äskas av riksdagen. De av lantbruksstyrelsen för låneunderstödet föreslagna villkoren

borde i tillämpliga delar gälla även i den händelse understödet lämnades i form av direkt anslag.

Beträffande det utöver nuvarande anslag å 26,000 kronor föreslagna engångsanslaget för utvidgning, på sätt ovan angivits, av föreningens verksamhet att omfatta växelbruk mellan fiskodling och jordbruk har departementschefen erinrat om en vid 1927 års riksdag inom andra kammaren av 23 av dess ledamöter väckt motion nr 116 i anledning av Kungl. Maj:ts i nionde huvudtiteln punkt 103 gjorda framställning om anslag till södra Sveriges fiskeriförening. Motionen avsåg beviljande till föreningen i fråga av ett i jämförelse med Kungl. Maj:ts förslag med 5,000 kronor förhöjt anslag för bland annat vidtagande av vissa förberedande åtgärder för den nu ifrågasatta utvidgningen. I sitt häröver avgivna utlåtande nr 1, punkt 103, anförde jordbruksutskottet, att utskottet för egen del väl insåge dammkulturens betydelse för utvecklingen av landets sötvattenfiske och att utskottet icke heller förbisåge, att de i motionen angivna åtgärderna kunde vara ägnade att i sin mån befordra det därmed avsedda syftet. Då emellertid, på sätt framginge av statsrådsprotokollet, föreningens egen på ingivet inkomst- och utgiftsförslag grundade framställning icke innefattade begäran om högre anslag för dess verksamhet under budgetåret 1927—1928 än Kungl. Maj:t föreslagit, hemställde utskottet om avslag å motionen. Vid utskottets utlåtande var fogad reservation av fem av utskottets ledamöter, vilka ansågo, att utskottet bort tillstyrka motionen. Riksdagen fattade sitt beslut i överensstämmelse med jordbruksutskottets hemställan, men vid behandlingen i kamrarna underströks från flera håll betydelsen för landets insjöfiske av de i motionen åsyftade åtgärderna.

Departementschefen har för egen del i frågan anfört, bland annat, följande:

»Då jag i likhet med lantbruksstyrelsen är av den övertygelsen, att betydelsefulla resultat med avseende å möjligheterna av en rationell och lönande dammhushållning skulle kunna vinnas genom ett experimentellt utprövande av de bästa metoderna för ett växelbruk mellan fiskodling och jordbruk under de förutsättningar, som vanligen råda vid svenska dammhushållningar, vill jag förorda, att genom statens medverkan södra Sveriges fiskeriförening sättes i tillfälle att, på sätt föreningens förslag innebär, utöva en sådan försöksverksamhet. Jag anser mig här böra nämna att, enligt vad jag inhämtat, det av föreningen innehavda fastighetsområdet, som skulle användas för de i planen ingående försöken och vara omförmälda nybyggnader skulle uppföras, av föreningen förvärvats genom inköp från kringliggande jordbruksegendomar av obebyggda markområden.»

Utskottet.

I likhet med departementschefen och på av honom anförda skäl anser utskottet södra Sveriges fiskeriförening böra sättas i tillfälle att utöva en försöksverksamhet för utrönande av lämpligaste metoderna för ett växelbruk mellan fiskodling och jordbruk och vill i anslutning härtill tillstyrka beviljande, på sätt Kungl. Maj:ts förslag innebär, av ett anslag för ändamålet

å 18,000 kronor. Dock synes såsom villkor för bidragets åtnjutande böra, på sätt statskontoret i ärendet föreslagit, i tillämpliga delar gälla de av lantbruksstyrelsen för det av styrelsen ifrågasatta låneunderstödet föreslagna villkoren. Då Kungl. Maj:ts förslag i övrigt icke föranleder någon utskottets erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må

1) till understöd åt södra Sveriges fiskeriförening anvisa för budgetåret 1928—1929 såsom extra anslag

a) såsom bidrag till föreningens upplysningsverksamhet 8,650 kronor,

b) såsom bidrag till föreningens fiskeribiologiska undersöknings-, försöks- och fiskodlingsverksamhet 17,350 kronor, eller tillhopa 26,000 kronor.

2) för anordnande å för ändamålet av föreningen förvärfvad fastighet av dammhushållning med s. k. växelbruk bevilja ett anslag av 18,000 kronor och därav anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra anslag av 9,000 kronor.

34:o) **Bevakningsfartygs stationerande vid rikets kuster.** Under punkt 99 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för stationerande under vintermånaderna 1928—1929 av bevakningsfartyg vid rikets kuster för åstadkommande av ordning och skydd vid fiskets bedrivande anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 41,400 kronor.

*Bevaknings-
fartygs stationerande vid
rikets kuster.
[99.]*

(Statsrådsprotokollet sid. 227—229.)

Bevakning vid rikets västra kust har under många år vintertid varit anordnad för upprätthållande av ordning under pågående vintersillfiske och för att på olika sätt bistå fiskarena. Jämväl skydd mot intrång av främmande fiskare på svenskt territorium har härvid lämnats. Kostnaderna för kol och olja under dylika expeditioner ävensom för däri deltagande fartygs ut- och avrustning hava bestritts från för ändamålet under nionde huvudtiteln särskilt anvisade anslag.

För expeditionerna användes tidigare endast kanonbåten Svensksund, därvid expeditionerna vanligen pågingo 2 å 3 månader med början vid nyåret. Med hänsyn till nödvändigheten av skärpt bevakning mot utlänningars olaga fiske på svenskt område medgav 1926 års riksdag, på framställning av Kungl. Maj:t, en förhöjning av anslaget i ändamål att bevakning under november och december skulle ombesörjas av två jagare samt under januari, februari och mars av kanonbåten Svensksund.

Anslaget för ifrågavarande bevakning utgör för budgetåret 1927—1928 27,000 kronor, varvid räknats med en reservation av 12,000 kronor å tidigare anslag.

Departementschefen har nu ansett, att ifrågavarande bevakning borde kunna på tillfredsställande sätt utövas genom enbart kanonbåten Svensksund. Kostnaderna härför hava beräknats uppgå till för kol och olja — i den mån de belöpte sig på nionde huvudtiteln — 31,550 kronor, för ut- och avrustning, dyrtidstillägg inberäknade, 8,200 kronor, för anställande av en sillkännare ombord 720 kronor, för rapportering rörande sillrekognosceringen 800 kronor samt för anknytning till rikstelefonväsendet 200 kronor, tillhopa 41,470 kronor eller, avrundat nedåt, 41,400 kronor. Någon reservation å anslaget anses icke vara att påräkna vid ingången av budgetåret 1928—1929.

Utskottet.

Även utskottet anser det vara tillfyllest, att den årligen återkommande bevakningen, varom nu är fråga, utföres av kanonbåten Svensksund. På grund härav och då den gjorda anslagsberäkningen icke givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må för stationerande under vintermånaderna 1928—1929 av bevakningsfartyg vid rikets kuster för åstadkommande av ordning och skydd vid fiskets bedrivande anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 41,400 kronor.

Skogshushållning i allmänhet.
[107.]

35:o) **Skogshushållning i allmänhet.** Under punkt 107 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja ordinarie reservationsanslaget till skogshushållning i allmänhet, nu 20,600 kronor med 600 kronor till 21,200 kronor. (Statsrådsprotokollet sid. 251 och 252.)

Ökningen i anslaget hänför sig till kostnaderna för erforderlig omarbetning av en lärobok i skogsbruk.

Utskottet.

Då framställningen icke föranleder någon utskottets erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må höja ordinarie reservationsanslaget till skogshushållning i allmänhet nu 20,600 kronor med 600 kronor till 21,200 kronor.

Riksskogstaxeringens fortsättande.
[108.]

36:o) **Riksskogstaxeringens fortsättande.** Under punkt 108 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för fortsättande av riksskogstaxeringen anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 125,000 kronor. (Statsrådsprotokollet sid. 253—255.)

Under denna punkt har departementschefen jämväl motiverat uppförande för budgetåret 1928—1929 av ett anslag av 66,000 kronor för bearbetning av material från riksskogstaxeringen.

Sedan riksskogstaxering tidigare verkställts inom Värmlands län, har jämlikt beslut av 1923, 1924, 1925 och 1927 års riksdagar dylik taxering genomförts eller bestämts skola genomföras även i återstående delar av landet. Envar av riksdagarna 1923 och 1924 anslog de medel, som för ändamålet

beräknades bli va erforderliga under närmast följande budgetår. För taxeringens fortsättande beviljade 1925 års riksdag ett anslag av 375,000 kronor, därav samma riksdag såsom extra reservationsanslag anvisade 125,000 kronor, varefter vardera av riksdagarna 1926 och 1927 av anslaget likaledes anvisat 125,000 kronor, avseende respektive budgetåren 1926—1927 och 1927—1928.

Den centrala ledningen av riksskogstaxeringen handhaves enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 april 1925 av en riksskogstaxeringsnämnd.

Enligt nämndens skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 oktober 1926 rörande anslag till verksamheten under budgetåret 1927—1928 återstodo till taxering nedannämnda delar av riket, vilka föreslogos skola taxeras i följande ordning: År 1927 vissa ännu ej genomgångna trakter av Uppsala och Västmanlands län samt därutöver Stockholms, Södermanlands och Örebro län ävensom, eventuellt, angränsande delar av Östergötlands och Skaraborgs län; år 1928 Östergötlands, Skaraborgs och Gotlands län jämte del av Älvsborgs län; samt år 1929 återstoden av Älvsborgs län ävensom Göteborgs och Bohus, Hallands, Kristianstads, Malmöhus och Blekinge län.

Åt riksskogstaxeringsnämnden har jämlikt särskilda Kungl. Maj:ts beslut tillika uppdragits att handhava bearbetningen av det vid riksskogstaxeringen insamlade materialet. För nämnda arbetes utförande har för vart och ett av budgetåren 1924—1925—1926—1927 av riksdagen anvisats 63,000 kronor, vilket belopp av 1927 års riksdag med anledning av i ämnet väckta motioner för budgetåret 1927—1928 höjdes till 66,000 kronor. Av ifrågavarande anslag avses 3,000 kronor till publicerande av bearbetningens resultat. Vid anslagsberäkningen har förutsatts, att lokal åt nämnden hyresfritt ställes till förfogande.

Bearbetningen av materialet har förutsatts skola bedrivas så raskt, att redogörelsen för resultaten av taxeringen skulle föreligga inom ett å ett och ett halvt år efter de sista fältarbetenas avslutande.

Av riksskogstaxeringsnämndens skrivelse till Kungl. Maj:t angående anslag för arbetets fortsatta bedrivande under budgetåret 1928—1929 framgår, att utöver de trakter av landet som enligt ovan angivna arbetsplan beräknats skola taxeras under 1927 medhunnits taxeringen jämväl av Östergötlands län.

Då på sätt departementschefen anført med hänsyn till riksskogstaxeringens planmässiga bedrivande torde vara önskligt att även för nästkommande budgetår för taxeringens utförande ställes till förfogande anslag till samma belopp, som utgått under senare år eller 125,000 kronor, anser sig utskottet böra tillstyrka anvisandet av detta belopp. Likaså vill utskottet i enlighet med vad departementschefen ifrågasatt förorda att för budgetåret 1928—1929 liksom för budgetåret 1927—1928 uppföres ett extra reservationsanslag å 66,000 kronor för bearbetning av material från riksskogstaxeringen.

Med förmälan att utskottet under nästföljande punkt gör hemställan i fråga om sistnämnda anslag å 66,000 kronor hemställer utskottet nu,

Utskottet.

att riksdagen må för fortsättande av riksskogstaxeringen anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 125,000 kronor.

Bearbetning
av material
från rika-
skogstaxe-
ringen.
[109.]

37:o) **Bearbetning av material från riksskogstaxeringen.** Under åberopande av vad utskottet under nästföregående punkt anført, hemställer utskottet,

att riksdagen må för bearbetning av material från riksskogstaxeringen anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 66,000 kronor.

Skogsvårdens
befrämjande.
[113.]

38:o) **Skogsvårdens befrämjande.** Under punkt 113 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för budgetåret 1928—1929 anvisa till skogsvårdens befrämjande att i mån av förefallande behov fördelas mellan vederbörande skogsvårdsstyrelser ett extra reservationsanslag av 550,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till sid. 260—264 i statsrådsprotokollet.

Motioner.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft följande inom riksdagen väckta motioner nämligen:

1) nr 44 i första kammaren av herr *Tjällgren m. fl.*, likalydande med nr 77 i andra kammaren av herr *Olsson* i Golvvasta *m. fl.*, i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1928—1929 anvisa till skogsvårdens befrämjande att i mån av förefallande behov fördelas mellan vederbörande skogsvårdsstyrelser ett extra reservationsanslag av 750,000 kronor.

2) nr 45 i första kammaren av friherre *Beck-Friis m. fl.*, likalydande med nr 75 i andra kammaren av herr *Olsson* i Blädinge *m. fl.*, i vilka hemställts att riksdagen ville besluta att höja det av Kungl. Maj:t för budgetåret 1928—1929 till skogsvårdens befrämjande att i mån av förefallande behov fördelas mellan vederbörande skogsvårdsstyrelser begärda extra reservationsanslaget å 550,000 kronor med 200,000 kronor till 750,000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för dessa framställningar, hänvisas till motionerna.

På förslag av Kungl. Maj:t har riksdagen för budgetåret 1927—1928 till skogsvårdens befrämjande anvisat ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor att i mån av förefallande behov fördelas mellan vederbörande skogsvårdsstyrelser.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 10 oktober 1927 har centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, med överlämnande av yttranden från samtliga skogsvårdsstyrelser, hemställt, att för budgetåret 1928—1929 måtte till berörda ändamål anvisas ett anslag å 750,000 kronor, avseende bidrag under kalenderåret 1928.

Över centralrådets berörda skrivelse hava infordrade utlåtanden avgivits av domänstyrelsen den 31 oktober 1927 och av statskontoret den 21 november 1927.

Med avseende å behandlingen vid 1927 års riksdag av frågan om beredande av medel för uppehållande av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet torde böra erinras om följande.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 12 november 1926 uppdragit åt särskilda inom jordbruksdepartementet tillkallade sakkunniga att verkställa utredning angående åtgärder från statens sida för tryggande av skogsvårdsstyrelsernas ekonomi, hemställde dessa i ett av dem den 18 januari 1927 avgivet betänkande i ämnet, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att dels antaga ett vid betänkandet fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 4 §§ i förordningen den 11 oktober 1912 (nr 275) om skogsvårdsavgift, dels ock anvisa för budgetåret 1927—1928 till skogsvårdens befrämjande, för att av Kungl. Maj:t i mån av förefallande behov fördelas mellan vederbörande skogsvårdsstyrelser, ett extra reservationsanslag av 600,000 kronor.

Berörda författningsförslag innebar, bland annat, att den procent av virkets taxerade värde, efter vilken skogsvårdsavgift utgår, skulle höjas från 1.3 till 1.7. De sakkunniga beräknade, att skogsvårdsstyrelsernas inkomster av skogsvårdsavgifter härigenom skulle ökas med, i runt tal, 550,000 kronor, vilken inkomstökning de sakkunniga funne behövlig, därest skogsvårdsstyrelserna skulle vara i stånd att i tillfredsställande omfattning uppehålla sin verksamhet.

I särskilda propositioner till 1927 års riksdag, nr 211 och 212, föreslog Kungl. Maj:t, dels att för budgetåret 1927—1928 måtte till skogsvårdens befrämjande anvisas ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor, dels ock att den procent av virkesvärdet, varefter skogsvårdsavgift utgår, skulle höjas från 1.3 till 1.5, genom vilken höjning en inkomstökning av cirka 275,000 kronor beräknades komma att tillföras skogsvårdsstyrelserna.

I motiveringen till berörda propositioner framhöll dåvarande departementschefen, att han i likhet med de sakkunniga ansåge en inkomstökning för skogsvårdsstyrelserna av 550,000 kronor för år vara behövlig, därest styrelserna skulle kunna tillfredsställande fullgöra dem åvilande uppgifter. Beträffande sättet för tillgodoseende av detta medelsbehov fann departementschefen, jämväl i överensstämmelse med de sakkunniga, att det i första rummet borde övervägas, hurvida ej behovet kunde täckas genom medel, som anskaffades genom upptagande av skogsvårdsavgifter. Departementschefen erinrade härvid, att enligt det förslag till ny lag om skogsaccis, som genom proposition nr 105 förelagts 1927 års riksdag, det virkesvärde, efter vilket skogsvårdsavgift utginge, skulle i icke obetydlig grad komma att höjas, och beräknade departementschefen, att till följd härav ökade skogsvårdsavgifter till belopp av minst 275,000 kronor per år skulle tillföras skogsvårdsstyrelserna. För täckande av styrelsernas förenämnda medelsbehov å 550,000 kronor skulle sålunda ytterligare erfordras 275,000 kronor årligen, vilket belopp enligt departementschefens mening lämpligen borde beredas genom en höjning av skogsvårdsavgiftsprocenten från 1.3 till 1.5. Departementschefen tillade, att genom den ifrågasatta höjningen av skogsvårdsavgifterna och den nya lagstiftningen om skogsaccis ökade medel komme att tillföras skogsvårdsstyrelserna först i slutet av 1928 men att han det oaktat av statsfinansiella skäl ej kunde tillstyrka någon höjning av statsanslaget till skogs-

vårdens befrämjande för budgetåret 1927—1928, vilket anslag för då löpande budgetår utginge med 500,000 kronor. Den begränsning i skogsvårdsstyrelsernas anslagsbehov för budgetåret 1927—1928, som till följd härav måste äga rum, kunde enligt departementschefens mening vinnas dels till någon del genom minskning av styrelsernas utgifter dels ock huvudsakligen däri-genom, att vissa skogsvårdsstyrelser, som vid utgången av 1926 ägde disponibla behållningar över skulder, toge dessa behållningar i anspråk för täckande av eventuell brist i 1927 års budget.

Riksdagen biföll propositionen nr 211 om anvisande för budgetåret 1927—1928 av ett anslag å 500,000 kronor till skogsvårdens befrämjande men avtog såväl propositionen nr 105 med förslag till ny skogsaccislag som den i propositionen nr 212 föreslagna höjningen av skogsvårdsavgiftsprocenten.

I den skrivelse nr 321, varmed riksdagen anmälde sitt beslut i anledning av propositionen nr 211, anförde riksdagen, bland annat:

Genom riksdagens beslut i anledning av propositionen nr 105 komme den genom skärpning av skogsaccislagen beräknade ökningen i skogsvårdsavgifterna att utebli. Då den lättnad i skogsbeskattningen, som sistnämnda proposition avsett att åvägabrinda, sålunda ej komme till stånd, ansåge sig riksdagen icke kunna vara med om någon sådan ytterligare belastning i förevarande avseende, som innefattades i Kungl. Maj:ts förslag till höjning av skogsvårdsavgiftsprocenten. För beredande av de medel, som utöver nuvarande skogsvårdsavgifter och nu utgående statsbidrag erfordrades för upprätthållande av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, syntes därför en höjning av statsbidraget vara den utväg, som företrädesvis borde anlitas. Då det torde vara tillfyllest, om, såsom i propositionen nr 211 förutsatts, ifrågavarande inkomstökning tillfördes skogsvårdsstyrelserna från och med år 1929, syntes frågan om berörda anslagshöjning böra anstå till 1928 års riksdag.

Domänstyrelsen har tillstyrkt centralrådets förevarande framställning under framhållande, att den av förenämnda sakkunniga verkställda utredningen givit vid handen, att en förbättring av varaktig art av skogsvårdsstyrelsernas ekonomi vore nödvändig, om icke deras för landets enskilda skogsvård betydelsefulla verksamhet skulle äventyras, samt att denna förbättring, åtminstone för närvarande, syntes kräva en ökning av de medel, som ställdes till skogsvårdsstyrelsernas förfogande.

Statskontoret har anfört:

Då 1927 års riksdag uttalat sig för en höjning av det från ifrågavarande anslag utgående bidraget till skogsvårdsstyrelsernas verksamhet såsom den enligt riksdagens mening lämpligaste utvägen för beredande av erforderlig inkomstökning för skogsvårdsstyrelserna, och då den ifrågasatta höjningen av anslaget vore vida lägre än det belopp, som skulle hava vunnits genom de samma riksdag underställda förslagen till ändringar i gällande föreskrifter angående skogsaccis och skogsvårdsavgift, därest dessa blivit av riksdagen godtagna, syntes intet vara att erinra mot bifall till förevarande framställning.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att skogsvårdsstyrelsernas ekonomiska förhållanden nyligen varit föremål för ingående utredning genom särskilda inom jordbruksdepartementet tillkallade sakkunniga, vilken utredning givit det resultat, att skogsvårdsstyrelserna vore i starkt behov av ökade

medel för att kunna behörigen fullgöra dem åvilande uppgifter. Med föranledande härav framlade ock, såsom nämnt, Kungl. Maj:t för 1927 års riksdag vissa förslag, åsyftande att bereda skogsvårdsstyrelserna väsentligt höjda inkomster av skogsvårdsavgifter, vilka förslag emellertid avslogos av riksdagen under uttalande, att de medel, som utöver nuvarande skogsvårdsavgifter och nu utgående statsanslag erfordrades för upprätthållande av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet, företrädesvis borde beredas genom höjning av statsanslaget.

Enligt centralrådets beräkning skulle för tillgodoseende av skogsvårdsstyrelsernas medelsbehov för nästkommande budgetår erfordras en höjning av anslaget till skogsvårdens befrämjande med 250,000 kronor eller från 500,000 kronor till 750,000 kronor, därvid centralrådet dock förutsatt, att ett särskilt anslag å 100,000 kronor skulle för berörda budgetår äskas för främjande av skogsodling å av ålder kala marker.

Departementschefen har anfört följande:

»Vad först angår centralrådets framställning i sistberörda avseende är det otvivelaktigt i och för sig synnerligen önskvärt, att en ökad verksamhet för skogsodling av de vidsträckta arealer gammal, kal skogsmark, som inom vårt land förefinnas, kommer till stånd. Emellertid synes påkallat, att frågan om anvisande av särskilt statsanslag för detta ändamål ägnas en mera allsidig utredning än den, som i ärendet föreligger. På grund härav hemställer jag, att centralrådets förevarande framställning ej måtte för närvarande föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Vad härefter angår den av centralrådet ifrågasatta höjningen för nästkommande budgetår av anslaget till skogsvårdens befrämjande vill jag till till en början erinra, att enligt förenämnda vid centralrådets skrivelse fogade tablåer skogsvårdsstyrelserna beräknat, att styrelsernas nettoutgifter under år 1928 för biträde med skogsvård, för fondering i och för inköp av kott och frö, för skogsodling samt för undersökning och planläggning av skogsdikningsföretag skulle uppgå till sammanlagt 649,000 kronor, men att centralrådet ansett dessa utgifter kunna minskas med cirka 226,000 kronor till 423,000 kronor. Även om det i och för sig är önskvärt, att sistnämnda summa ställes till styrelsernas förfogande för tillgodoseende av nyssangivna betydelsefulla ändamål, torde dock få antagas, att skogsvårdsstyrelserna med iakttagande av sträng sparsamhet samt, i vissa fall, genom skälig förhöjning av de avgifter, som vederbörande markägare hava att utgiva till skogsvårdsstyrelserna för lämnat biträde med skogsvårdsåtgärder, skola kunna ytterligare nedbringa sina utgifter i förevarande avseende.

Vidare är att märka, att vissa skogsvårdsstyrelser alltjämt hava disponibla behållningar över skulder. Enligt centralrådets beräkning skulle dessa behållningar, som enligt en av förenämnda sakkunniga verkställd utredning vid 1926 års utgång uppgingo till sammanlagt 1,447,302 kronor, under år 1927 hava minskats med cirka 300,000 kronor och sålunda vid slutet av sagda år hava uppgått till cirka 1,147,000 kronor. Ehuru det givetvis är

önskvärt, att berörda behållningar ej förbrukas utan bibehållas såsom fonder för möjliggörande av stabilisering av vederbörande skogsvårdsstyrelserns ekonomi, torde dock under nu rådande förhållanden ett försiktigt anlitande av dessa behållningar för bestridande av löpande utgifter ej böra möta avgörande betänklighet. Jag tillåter mig härvid erinra, att med hänsyn till den under år 1927 inträdda stegringen i priserna på vissa slag av trävaror skogsvårdsstyrelsernas inkomster av skogsvårdsavgifter torde komma att ökas från och med 1929 ävensom att ett särskilt anslag för skogsutdikning tillkommit, vilket anslag jag ärnar föreslå skola för budgetåret 1928—1929 förhöjas från 200,000 kronor till 300,000 kronor.

Här synes böra omnämnas, att med anledning av 1927 års riksdags därutinnan gjorda framställning (R. skr. nr 321), efter det domänstyrelsen inkommit med en omfattande statistisk undersökning i ämnet, åt centralrådet uppdragits att verkställa utredning angående ändring i gällande bestämmelser rörande redovisning av från allmänna skogar utgående skogsvårdsavgifter.

Då på grund av vad sålunda anförts skogsvårdsstyrelsernas oundgängliga anslagsbehov för budgetåret 1928—1929 torde kunna sättas lägre än centralrådet beräknat, finner jag mig ej kunna tillstyrka, att anslaget till skogsvårdens befrämjande för nästkommande budgetår ökas med mera än 10 procent av nu för ändamålet utgående anslag. Anslaget skulle då uppgå till 550,000 kronor.

Beträffande dispositionen av detta anslag för budgetåret 1928—1929 torde, i överensstämmelse med vad härutinnan alltsedan 1922 varit gällande, det böra ankomma å Kungl. Maj:t att i mån av förefallande behov fördela anslaget mellan vederbörande skogsvårdsstyrelser.»

I de i ämnet väckta motionerna har i överensstämmelse med vad centralrådet föreslagit hemställts om ett till 750,000 kronor förhöjt anslag.

I motionerna I:45 och II:75 ingå motionärerna på ett närmare bemötande av de av departementschefen, angivna skäl för anslagets begränsning på sätt Kungl. Maj:ts förslag innebär. Sålunda framhålles, att redan den av centralrådet vidtagna reduktionen med drygt en tredjedel i vad skogsvårdsstyrelserna begärt vore så avsevärd, att redan på grund härav påkallades den sparsamhet och avgiftsförhöjning, som departementschefen antytt, för att verksamheten skulle kunna hållas uppe i skälig omfattning. Med anledning av vad departementschefen anført rörande anlitande av vissa skogsvårdsstyrelserns behållningar till bestridande av löpande utgifter erinra motionärerna, att enligt ovannämnda sakkunnigas utredning en sådan förbrukning sedan flera år ägt rum i mycket stor omfattning, i det för samtliga de äldre skogsvårdsstyrelserna beloppet av dylika behållningar nedgått med icke mindre än 61.3 procent enbart under år 1923—1926 och centralrådet hade beräknat minskningen under 1927 till 300,000 kronor. Till ytterligare belysande av läget anføres i motionerna, att de fattigare skogsvårdsstyrelserna,

som fullständigt eller nästan fullständigt saknade rörelsekapital, sedan länge nödgats låna pengar i bank mot styrelsens personliga borgen i hopp att vid årets slut, då statsanslaget och de reserverade skogsvårdsavgifterna fördelades, återbetala lånet.

Beträffande först den av centralrådet upptagna frågan om särskilt anslag för främjande av skogsodling å av ålder kala skogsmarker, vilken fråga departementschefen ansett böra ägnas en mera allsidig utredning än den i ärendet föreliggande, skall utskottet återkomma till detta spörsmål i särskilt utlåtande över vissa till utskottet hänvisade i samband härmed stående motioner.

Utskottet.

Med avseende å frågan om beredande av ökade medel till skogsvårdens främjande för budgetåret 1928—1929 har genom den utredning rörande skogsvårdsstyrelsernas ekonomi, som på sätt ovan nämnts framlades i proposition till 1927 års riksdag, till fullo ådagalagts, att skogsvårdsstyrelserna äro i oavvisligt behov av ökade inkomster för att kunna på ett tillfredsställande sätt upprätthålla sin verksamhet. Det ökade anslagsbehovet har visst samband med tillkomsten av 1923 års allmänna skogsvårdslag med de nya ansvarsfulla uppgifter, som densamma ålägger skogsvårdsstyrelserna.

Rörande departementschefens anslagsberäkning för budgetåret 1928—1929 finner utskottet i likhet med motionärerna allvarliga betänkligheter kunna resas mot tanken på att jämväl i fortsättningen räkna med att skogsvårdsstyrelserna skola för löpande utgifter taga i anspråk sina eventuella behållningar, vilka såsom ovan sagts redan i avsevärd grad decimerats. Vidare synes utskottet lämpligheten av den av departementschefen antydda utvägen att höja de avgifter, som vederbörande markägare hava att utgiva till skogsvårdsstyrelserna för lämnat biträde med skogsvårdsåtgärder, kunna starkt ifrågasättas med hänsyn till det minskade intresse för sådana åtgärder, som därav torde kunna befaras bli en följd.

Då utskottet med denna uppfattning icke finner någon vägande invändning kunna göras mot det i motionerna begärda anslagsbeloppet, vilket sammanfaller med det belopp, varom centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund gjort framställning och såväl domänstyrelsen som statskontoret tillstyrkt, vill utskottet förorda, att anslaget för budgetåret 1928—1929 upptages till nämnda belopp. Såsom statskontoret ock framhållit, är detta belopp vida lägre än det belopp, som skulle hava vunnits genom de 1927 års riksdag underställde förslagen till ändringar i gällande föreskrifter angående skogsaccis och skogsvårdsavgift, därest dessa blivit av riksdagen godtagna. I detta sammanhang anser sig utskottet böra uttala, att, i den mån genom eventuella förändringar av antytt slag för ändamålet erforderliga medel kunna beredas, det ifrågavarande anslaget själfvallet bör undergå motsvarande minskning.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och motionerna I:44 och 45 samt II:75 och 77 för budgetåret 1928—1929 anvisa till skogsvårdens befrämjande att i mån av förefallande behov fördelas mellan vederbörande skogsvårdsstyrelser ett extra reservationsanslag av 750,000 kronor.

Statens skogs-
utdiknings-
anslag.
[114.]

39:o) **Statens skogsutdikningsanslag.** Under punkt 114 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för budgetåret 1928—1929 under benämning statens skogsutdikningsanslag anvisa ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor.

Motioner.

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nr 43 i första kammaren av herr *Tjällgren m. fl.* och nr 76 i andra kammaren av herr *Olsson i Golvvasta m. fl.*, har hemställts, att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1928—1929 under benämning statens skogsutdikningsanslag anvisa ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionerna.

Till understödjande medelst statsbidrag utan återbetalningsskyldighet inom område, varå skogsvårdslagen äger tillämpning, av torrlägningsföretag, vilka avse höjande av alstringsförmågan hos mark med hänsyn till dess utnyttjande för skogsbörd, har riksdagen för budgetåret 1927—1928 under benämning statens skogsutdikningsanslag anvisat ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor (se prop. nr 156; R. skr. nr 235).

För bidrag från ifrågavarande anslag lända till efterrättelse bestämmelserna i kungörelsen den 27 juni 1927 (nr 270) angående villkoren för statsbidrag från statens skogsutdikningsanslag. Vidare har Kungl. Maj:t samma dag utfärdat cirkulär (nr 273) till samtliga skogsvårdsstyrelser och skogssällskapet med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av nämnda kungörelse.

Sedan chefen för jordbruksdepartementet anbefallt centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund att inkomma med uppgift å det belopp, som för budgetåret 1928—1929 borde av riksdagen äskas till understödjande av ändamål, som avses med anslaget i fråga, har centralrådet hemställt, att detta belopp måtte bestämmas till 500,000 kronor.

Departementschefen har anfört följande.

»Såsom min företrädare i ämbetet påpekade vid framställandet av förslag om beviljande för budgetåret 1927—1928 av ett anslag av 200,000 kronor för skogsutdikning, varom nu är fråga, skulle igångsättandet av en verkligt effektiv utdikningsverksamhet otvivelaktigt kräva anslag till högre belopp. Han fann sig dock, med hänsyn till det statsfinansiella läget samt då för rättningar i större utsträckning knappast hunne företagas under första verksamhetsåret, ej böra tillstyrka högre anslag än vad sålunda föreslogs. Vidare ansåg han lämpligt att, innan närmare erfarenhet vunnits om de föreslagna grunderna för understödsverksamhetens handhavande, en viss varsamhet iakttoges med avseende å anslagsanvisningen.

Tydligt är att med hänsyn till de omfattande arealer försumpade skogsmarker, som finnas i vårt land, väsentligt högre anslag skulle vara erforderligt, därest en utdikning, möjliggörande sagda arealers användning för skogsproduktion, skulle kunna åvägabringas inom överskådlig tid. För närvarande synes ej kunna ifrågasättas en höjning av anslaget motsvarande en dylik utveckling. För en viss försiktighet med anslagets utmätande talar tillika frånvaron av erfarenhet rörande verkningarna av de fastställda grunderna för verksamhetens handhavande. För personal vid skogsvårdsstyrelserna hölls under början av hösten 1927 en instruktionskurs vid skogshögskolan i ändamål att öka personalens kompetens vid handläggning av skogsavdikningsförrättningar. Då verkställandet av dylika förrättningar i allmänhet ej kunde igångsättas förrän efter avslutandet av sagda kurs, måste den tid, inom vilken skogsvårdsstyrelserna enligt omförmälda kungörelse den 27 juni 1927 hade att hos Kungl. Maj:t göra framställning om medel för år 1928 för statsbidrags utdelande, utsträckas från den författningsenligt bestämda dagen den 15 december 1927 till den 1 mars 1928. Några framställningar om bidrag från ifrågavarande anslag, varav utredning kunde vinnas rörande anslagsbehovet, hava därför ej hunnit inkomma till Kungl. Maj:t.

Av de yttranden, som i förevarande ärende av centralrådet inhämtats från skogsvårdsstyrelserna, framgår även, att från några styrelsers sida tveksamhet gjort sig gällande rörande den omfattning, i vilken anslaget må komma att tagas i anspråk. Å andra sidan hava flera skogsvårdsstyrelser att förmäla om ingivandet till styrelserna av ett stort antal ansökningar om bidrag.

Med hänsyn till sålunda föreliggande förhållanden vill jag tillstyrka, att för närvarande medges en anslagshöjning av 100,000 kronor, därvid jag ytterligare vill framhålla den synnerliga vikt, som måste tilläggas en verksamhet av förevarande slag, och betydelsen av statens kraftiga stöd för verksamhetens fortgång och utveckling.»

Det i motionerna begärda beloppet sammanfaller med det belopp, varom centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund i dess ovanberörda skrivelse gjort framställning.

I betraktande av vad departementschefen i ärendet anförte och med hänsyn jämväl till den av utskottet under nästföregående punkt förordade höjningen med 200,000 kronor i det av Kungl. Maj:t föreslagna anslaget till skogsvårdens befrämjande, från vilket anslag jämväl nu ifrågavarande ändamål i viss omfattning torde kunna tillgodoses, synes något mera trängande behov icke föreligga av en höjning av statens skogsutdikningsanslag utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit, utan synes därmed lämpligen böra anstå i avvaktan på någon erfarenhet beträffande verkningarna av de 1927 för ifrågavarande anslag fastställda grunderna. Utskottet kan därför icke tillstyrka motionerna.

Utskottet.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förvarande framställning och med avslag å de i ämnet väckta motionerna I:43 och II:76 för budgetåret 1928—1929 under benämning statens skogsutdikningsanslag anvisa ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor.

Skogsvårds-
styrelsernas
förbund.
[115.]

40:o) **Skogsvårdsstyrelsernas förbund.** Under punkt 115 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till bestridande av kostnaderna under kalenderåret 1928 för skogsvårdsstyrelsernas förbund anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 268—270.)

Såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för den sammanslutning, benämnd skogsvårdsstyrelsernas förbund, vari nämnda styrelser äro förenade, har för vartdera av budgetåren 1926—1927 och 1927—1928 anvisats ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor, avsedda för kostnaderna under respektive kalenderåren 1926 och 1927. Stadgar för förbundet hava av Kungl. Maj:t fastställts den 14 augusti 1925.

I skrivelse den 29 september 1927 har centralrådet för samma förbund hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1928—1929 såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för förbundet under år 1928 anvisa 20,000 kronor.

Departementschefen har anfört följande.

»Till bestridande av kostnaderna under kalenderåret 1928 har centralrådet beräknat, att ett statsbidrag av 20,000 kronor vore erforderligt. Med hänsyn till den ökade omfattningen av förbundets verksamhet anser även jag förbundet vara i behov av förhöjt bidrag. Det av centralrådet omförmälda, åt rådet enligt författningsbestämmelse lämnade uppdraget med avseende å fördelning av statens skogsutdikningsanslag torde komma att medföra ett icke ringa arbete. Vad i övrigt beträffar centralrådets arbetsuppgifter må, såvitt angår det arbete, som av centralrådet utföres efter Kungl. Maj:ts uppdrag, erinras om de stundom högst arbetskrävande utredningar, som överlämnas till centralrådet för utförande, samt om de till förbundet i icke ringa antal för yttrande remitterade ärenden. Centralrådets ökade arbetsbörda synes mig särskilt påkalla en höjning av de medel, som stå till förfogande för sekreterarbiträde och annan för utredningsuppdrag behöfelig arbetskraft, samt eventuellt böra föranleda en omläggning av ordningen för sekreterargöromålens utförande. Någon höjning i kostnaderna för centralrådet och arbetsutskottet synes härjämte vara motiverad. Beträffande det belopp, varmed anslaget för ändamålet må höjas, anser jag mig likväl icke kunna tillstyrka en så hög summa som föreslagits av centralrådet. Genom en anslagsökning av 5,000 kronor synes kunna vinnas

en för närvarande tillräcklig utvidgning av möjligheterna för centralrådet att på ett tillfredsställande sätt fullfölja sin verksamhet.»

Med hänsyn till vad departementschefen i ärendet anfört finner sig utskottet böra förordna ett till 15,000 kronor förhöjt anslag för ändamålet i fråga.

Utskottet.

Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må såsom bidrag till bestridande av kostnaderna under kalenderåret 1928 för skogsvårdsstyrelsernas förbund anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor.

41:o) **Lantmäteriundervisningen.** Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 120 gjorda framställning hemställer utskottet,

*Lantmäteri-
undervis-
ningen.*

att riksdagen må liksom för innevarande budgetår till lantmäteriundervisningens ordnande och bedrivande anvisa för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 49,500 kronor.

Stockholm den 14 februari 1928.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Nilsson i Kabbarp, Andersson i Fältenborg, Sjöblom, Lundell, Tjällgren, Gabrielsson* och *Eriksson i Ljusdal*, samt

från andra kammaren: herrar *Johansson i Uppmälby, Olsson i Broberg, Pettersson i Bjälbo, Carlström, Andersson i Grimbo, Vahlstedt, Björk* och *Adler*;

med undantag därav att vid behandling av punkterna 17—41 herr *Olsson i Rödningsberg* deltagit i stället för herr *Vahlstedt*.

Reservation

under punkt 16 (fjäderfäavelns befrämjande)

av herrar *Tjällgren* och *Andersson* i Grimbo, som yrkat bifall till den i ämnet väckta motionen II: 7.
